

Міністерство освіти і науки України
 Національний технічний університет

«Дніпровська політехніка»

Навчально – науковий інститут економіки

Фінансово-економічний факультет

Кафедра міжнародних відносин і аудиту

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню **бакалавра**
 (бакалавра, магістра)

студента Блащишина Кирила Андрійовича

(ПІБ)

академічної групи 071-183-1

(шифр)

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(код і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»

(офіційна назва)

на тему: «Облік і контроль діяльності малого підприємства (на прикладі
 Тячів Бош Авто Сервіс)»

(назва за наказом ректора)

	Прізвище, ініціали	Оцінка	Підпис
Керівник роботи	Шишкова Н.Л.		
Рецензент	Литвиненко Н.І.		
Нормоконтроль	Шишкова Н.Л.		

Дніпро

2022

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
міжнародних відносин і аудитуПашкевич М.С.
(підпис) (прізвище, ініціали)

«__» _____ року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавра
(бакалавра, магістра)Студенту Блацишину К.А. академічної групи 071-183-1
(прізвище та ініціали) (шифр)спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит»
(офіційна назва)**на тему:**«Облік і контроль діяльності малого підприємництва (на прикладі Тячів Бош Авто Сервіс)»затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 12.05.2022р.
№ 255-с

Розділ	Зміст	Термін
1	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЯЧІВ БОШ АВТО СЕРВІС В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	13.05.22
2	ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТЯЧІВ БОШ АВТО СЕРВІС	25.05.22
3	КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТЯЧІВ БОШ АВТО СЕРВІС	05.06.22

Завдання видано _____ Шипкова Н.Л.
(підпис керівника) (прізвище, ініціали)

Дата видачі _____ 2022 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії _____.06.2022 р.

Прийнято до виконання _____ Блацишин К.А.
(підпис) (прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка: 60 стр., 6 рис., 16 табл., 2 додатки, 52 джерела.

СУБ'ЄКТИ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА, ФІЗИЧНА ОСОБА – ПІДПРИЄМЕЦЬ, АНАЛІЗ, КОНТРОЛЬ, ДІЯЛЬНІСТЬ, ОБЛІК, ЗВІТНІСТЬ

Об'єкт розроблення – сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів організації бухгалтерського обліку і контролю діяльності Тячів Бош Авто Сервіс (ФОП Рішко П.І.).

Мета роботи – дослідження і узагальнення теоретичних та практичних аспектів обліку і контролю діяльності суб'єкта малого підприємництва.

Охарактеризовано умови діяльності базового суб'єкта малого підприємництва Тячів Бош Авто Сервіс. Проведено аналіз умов функціонування і окреслено тенденції і проблеми діяльності. Надано класифікацію суб'єктів малого підприємництва, а також відмінності у їх ідентифікації. Охарактеризовано документальне оформлення операцій фізичної особи – підприємця. Наведено методика відображення операцій суб'єкта малого підприємництва у регістрах обліку. Здійснено порівняння внутрішнього і зовнішнього контролю діяльності суб'єкта малого підприємництва за цілями і завданнями. Розглянуто особливості контролю і розроблено план і програму контролю суб'єкта малого підприємництва на прикладі ФОП Рішко П.І. Запропоновано практичні шляхи вдосконалення обліку і контролю Тячів Бош Авто Сервіс.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає в тому, що отримані висновки спрямовані на удосконалення системи обліку та контролю діяльності суб'єкта малого підприємництва відповідно до сучасних умов господарювання. Надані пропозиції з удосконалення обліку і контролю можуть знайти своє практичне застосування на Тячів Бош Авто Сервіс та інших суб'єктах малого підприємництва.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЯЧІВ БОШ АВТО СЕРВІС В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ	7
1.1 Організаційно-економічна характеристика Тячів Бош Авто Сервіс (ФОП Рішко П.І.)	7
1.2 Аналіз внутрішніх та зовнішніх чинників діяльності Тячів Бош Авто Сервіс	12
Висновки до розділу 1	14
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТЯЧІВ БОШ АВТО СЕРВІС	16
2.1 Економічний зміст, склад і класифікація діяльності суб'єкта малого підприємництва	16
2.2 Нормативно-правове регулювання діяльності суб'єкта малого підприємництва	19
2.3 Документування операцій суб'єкта малого підприємництва	23
2.4 Організація облікового процесу діяльності суб'єкта малого підприємництва	26
2.5 Напрями вдосконалення обліку суб'єкта малого підприємництва	30
Висновки до розділу 2	34
РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТЯЧІВ БОШ АВТО СЕРВІС	36
3.1 Мета, завдання та інформаційні джерела контролю суб'єкта малого підприємництва	36
3.2 Планування і методика контролю суб'єкта малого підприємництва	42
3.3 Напрями вдосконалення контролю суб'єкта малого підприємництва	43
Висновки до розділу 3	48
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	52
ДОДАТКИ	60

ВСТУП

Малий бізнес становить основу дрібного виробництва країни. Суб'єкти малого підприємництва зазвичай функціонують у найбільш конкурентних ринкових нішах та, на відміну від великих компаній, позбавлені значних людських та фінансових ресурсів, отже для малих підприємців значно складніше долати наслідки системних економічних криз на кшталт поточної ситуації, спровокованої спочатку пандемією коронавірусної хвороби, а тепер повномасштабним вторгненням в Україну. Від початку військових дій постраждав найбільше малий бізнес, тоді як великі підприємства виявилися стійкішими до наслідків воєнних дій. Співробітники більшості українських компаній вже відчувають наслідки війни. Лише 22% представників бізнесу зберегли зарплати на довоєнному рівні та надали своїм співробітникам додаткову матеріальну допомогу.

Серед основних причин, які заважають підприємцям відновити діяльність: брак платоспроможних клієнтів на внутрішньому ринку; неможливість прогнозувати розвиток ситуації в Україні та на внутрішньому ринку; брак капіталу; зруйновані ланцюги постачання; невчасні розрахунки з клієнтами, або неможливість здійснити оплату. Крім того, індекс активності бізнесу UBI (Ukrainian Business Index) впав до найгіршого показника з грудня 2020 року - 33,82 зі 100 можливих. Тож ефективність обліку, аналізу та контролю діяльності у кризових умовах фактично є неодмінною умовою життєздатності суб'єкта малого підприємництва.

Найбільшу увагу проблемам в сфері малого бізнесу та підприємництва приділяли наступні науковці: Кузьома В.В. [1], Белова І.М., Семенишена Н.М., Мельничук О. [2], Овсюк Н. В., Роженко М. В. [3], Дугар Т.Є., Мац Т.П. [4], Хмельок А. [5], Топоркова О.А. [6] та інші.

Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне узагальнення методологічних та методичних аспектів організації обліку, аналізу і контролю діяльності суб'єкта малого підприємництва, надання повної та неупередженої інформації про облік

і контроль базового фізичної особи – підприємця (ФОП Рішко П.І.).

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розглянути теоретико-методологічні засади обліку, аналізу та контролю діяльності суб'єкта малого підприємництва;
- дослідити організацію обліку діяльності суб'єкта малого підприємництва;
- дослідити стан нормативно-правового регулювання обліку і контролю діяльності суб'єкта малого підприємництва;
- розробити заходи щодо удосконалення системи обліку та контролю діяльності суб'єкта малого підприємництва.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є господарські операції щодо обліку діяльності суб'єкта малого підприємництва.

Предметом дослідження є питання організації обліку, аналізу та контролю діяльності ФОП Рішко П.І. (Тячів Бош Авто Сервіс).

Для досягнення поставленої мети, вирішення завдань використано методи: теоретичного аналізу та синтезу, абстрагування та конкретизації, узагальнення, порівняння, моделювання – для вивчення досвіду організації обліку, аналізу та контролю діяльності суб'єкта малого підприємництва; бухгалтерське спостереження та узагальнення – для збирання первинної інформації про факти господарської діяльності та її реєстрація в документах.

Практична значимість кваліфікаційної роботи полягає у наданні автором конкретних пропозицій щодо вдосконалення систем обліку і контролю діяльності ФОП Рішко П.І. відповідно до сучасних умов господарювання.

РОЗДІЛ 1

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЯЧІВ БОШ АВТО СЕРВІС В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Організаційно-економічна характеристика Тячів Бош Авто Сервіс (ФОП Рішко П.І.)

Станція технічного обслуговування автомобілів Бош Авто Сервіс Тячів (ФОП Рішко П.І.) з 01.09.2013 р. є авторизованою станцією Bosch Car Service, що входить до всесвітньої мережі Bosch Service, відповідає всім необхідним вимогам з кваліфікованого обслуговування автомобілів, працює з діагностичним обладнанням і запчастинами Bosch та інших світових лідерів.

Юридична адреса: 90556, вул. Суварова 6, смт. Буштино, Тячівського району, Закарпатській області. Фактична адреса СТО: 90500, вул. Леонтовича 105А, м. Тячів.

ФОП є платником єдиного податку 3 групи, без реєстрації платника ПДВ.

Сервісний центр укомплектований найсучаснішим обладнанням та діагностичним обладнанням відомих фірм, що дозволяє якісно та швидко обслуговувати автомобілі замовників.

Основний вид економічної діяльності: 45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів. Послуги СТО включають: мийку сажевих фільтрів і каталізаторів, ремонт карданних валів, діагностику та ремонт дизельних форсунок, технічне обслуговування, ремонт ходової, автоелектрики, двигунів, кондиціонерів, продаж нових і вживаних автозапчастин.

Війна в Україні порушила повноцінну роботу системи обслуговування автотранспортних засобів. Частина СТО була зруйнована через інтенсивні бойові дії або припинила роботу в умовах тимчасової окупації, більшість СТО, що працювали у більш безпечних регіонах зіткнулися з логістичними проблемами щодо постачання запасних частин, попит на які різко посилюється внаслідок підвищення попиту на послуги з боку вимушених переселенців.

Це підсилило попередні складнощі щодо обслуговування інтенсивно зростаючого попиту на послуги СТО внаслідок масового пільгового розмитнення вживаних авто. Так, за даними асоціації автовиробників України "Укравтопром", у 2021 р. український автопарк поповнили 517,4 тис легкових авто з пробігом, що на 46% більше, ніж у 2020 році, і є абсолютним рекордом для країни. Як наслідок, 83 з 100 легкових автомобілів, що у минулому році проходили свою першу реєстрацію в Україні, були розмитнені машини з пробігом. При цьому на 65% зросло й виробництво нових авто, проте кількість зібраних в Україні (8,2 тис у 2021 р.) є вкрай незначною порівняно з імпортом.

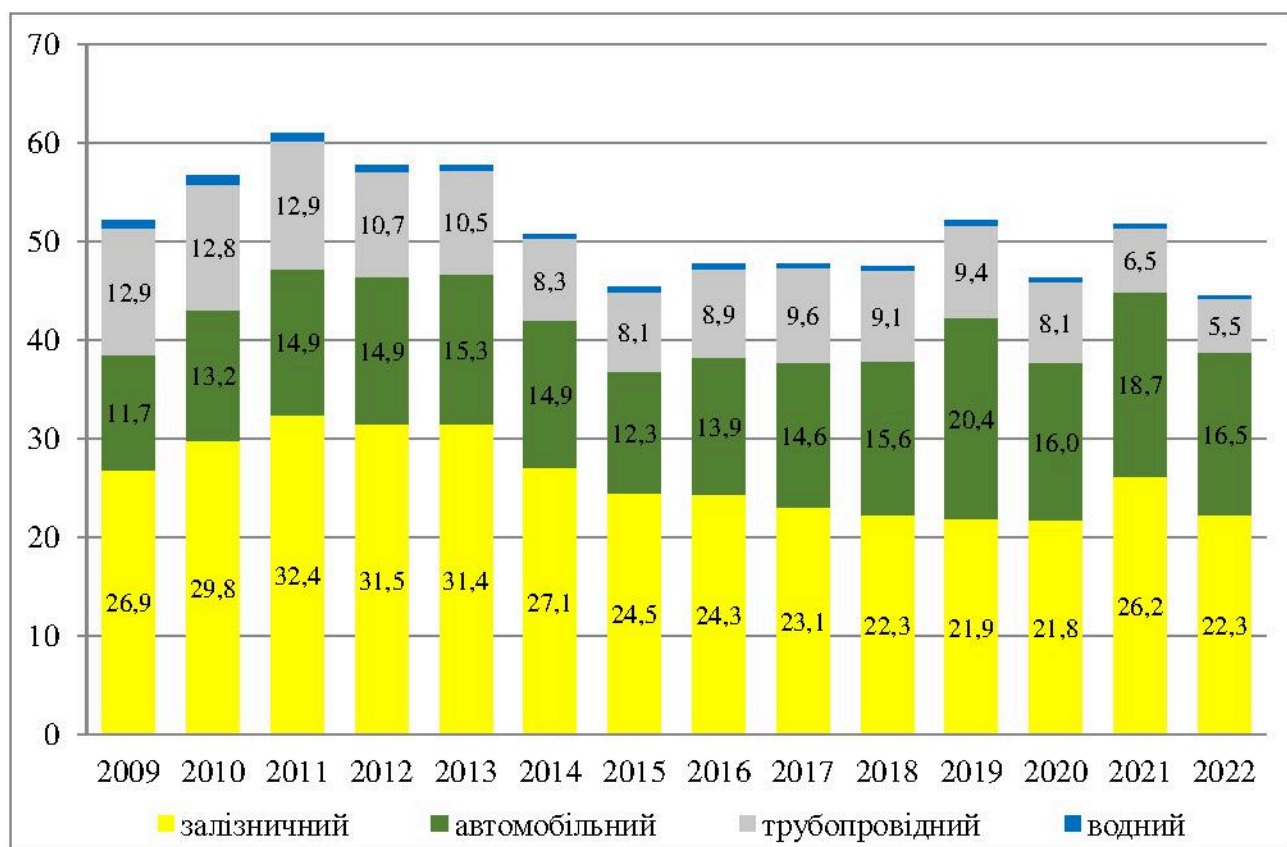

Рис. 1.1. Середньомісячні обсяги перевезених вантажів у 2009-2022 рр., млн т
Джерело [7]

Варто зазначити, що автомобільні засоби порівняно з іншими видами транспорт набувають в Україні особливого значення в останні роки. Обсяги перевезених вантажів автотранспортом поступово наздоганяють залізничні (рис. 1.1), їхня частка у загальному обсязі зростає з 22% у 2009 р. до 37% у 1 кварталі

2022 р. Так само істотною є частка автотранспорту у інших загальних показниках транспортної галузі – кількості перевезених пасажирів, вантажо- та пасажирообігу (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Показники транспортної галузі по видах транспорту у 2021 р.

Показники	залізничний	автомобільний	трубопровідний	водний	авіаційний	міський електротранспорт	всього	частка автотранспорту, %
Обсяг вантажів, <i>млн т</i>	314,3	224,0	77,6	5,3	0,1	-	621,3	36,1
Кількість пасажирів, <i>млн</i>	81,3	1089,3	-	0,5	9,3	1475,0	2655,4	41,0
Вантажообіг, <i>млрд ткм</i>	180,4	46,8	59,2	2,9	0,3	-	289,6	16,2
Пасажирообіг, <i>млрд пас км</i>	15,7	18,8	-	0,01	18,7	9,5	62,7	29,9

Джерело [8]

Під час війни роль автотранспорту додатково зростає. Зокрема, при перевозці біженців та доставці вантажів, включаючи військові, автотранспорт здатний оперативно змінювати напрями руху, оминати небезпечні райони, не прив'язаний до локальної інфраструктури (на відміну від залізничного, водного та авіаційного транспорту) та значно зменшує ризики відслідковування ворогом. З іншого боку, застосування громадського автотранспорту періодично стикається з дефіцитом та зростання вартості пального, в умовах санкцій, глобального збільшення цін енергоресурсів, спроб російських військ нанести максимальну шкоду інфраструктурі переробки нафти та зберігання нафтопродуктів, підвищеного попиту на поливо для військових потреб.

Отже на діяльність Бош Авто Сервіс Тячів та інших СТО впливають достатньо суперечливі фактори: з одного боку, спостерігається зростання попиту на послуги, що має призвести до збільшення доходів та прибутковості бізнесу. З іншого боку, складнощі логістики, природна обмеженість платоспроможності біженців, надання допомоги Збройним силам України та волонтерам об'єктивно призводить до необхідності надання послуг за мінімальними розцінками чи

навіть безкоштовно, адже під час війни кожен має робити все можливе для перемоги.

З 1 квітня 2022 року та на період дії воєнного стану для фізичних осіб-підприємців (ФОП), платників єдиного податку I та II групи, сплата єдиного податку – добровільна. Той, хто не бажає сплачувати податок у період воєнного стану, просто не заповнює декларацію за вказаний період.

Під час мобілізації ФОП, які обрали спрощену систему оподаткування та належать до II та III груп платників єдиного податку, а також юридичні особи, які належать до III групи, можуть за власним рішенням не сплачувати ЄСВ за найманих працівників, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України (рис.1.2).

З 1 квітня 2022 року ФОП та юридичні особи, в яких упродовж минулого календарного року дохід не перевищує 10 мільярдів гривень, можуть перейти на сплату єдиного податку III групи за ставкою 2 % із урахуванням такого:

- до таких платників єдиного податку не застосовуються будь-які обмеження щодо кількості найманих працівників;
- платники єдиного податку не є платниками податку на додану вартість;
- авансовий внесок єдиного податку сплачуються щомісячно до 15 числа за підсумками попереднього місяця;
- податкова звітність подається щоквартально у строки, передбачені для квартальної звітності.

При цьому не зможуть стати платниками єдиного податку суб'єкти господарювання, які:

- організовують та проводять азартні ігри, лотереї та парі;
- займаються обміном іноземної валюти;
- виробляють, експортують, імпортують та продають підакцизні товари;
- здійснюють видобуток та реалізацію корисних копалин;
- займаються певними видами фінансової діяльності, зокрема страхові (перестрахові) брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, страхові компанії, інвестиційні фонди і компанії тощо.

Сплата податків та єдиного внеску ФОПами в умовах воєнного стану

Державна податкова служба України
Головне управління ДПС
в Івано-Франківській області

ЄП - єдиний податок *у разі несплати ЄВ - страховий
ЄВ - єдиний внесок стаж не нараховується

	податки	єдиний внесок		мобілізовані ФОП	
	за себе	за себе	за найманого працівника	за себе	за найманого працівника
I група	не сплачує ЄП з 01.04.22 до закінчення воєнного стану (по можливості)	має право не платити* з 01.03.22 до закінчення воєнного стану + 12 міс. після його завершення	відсутні наймані	не сплачує ЄП та ЄВ за весь строк військової служби	відсутні наймані
II група	не сплачує ЄП з 01.04.22 до закінчення воєнного стану (по можливості)	має право не платити* з 01.03.22 до закінчення воєнного стану + 12 міс. після його завершення	сплачує або може прийняти рішення про несплату ЄВ за працівників, мобілізованих до ЗСУ	не сплачує ЄП та ЄВ за себе за весь строк військової служби	нарахування ЄВ може здійснювати уповноважена особа
III група 2% 5% 3%	сплачує ЄП сплачує ЄП сплачує ЄП+ПДВ	має право не платити* з 01.03.22 до закінчення воєнного стану + 12 міс. після його завершення	сплачує або може прийняти рішення про несплату ЄВ за працівників, мобілізованих до ЗСУ	не сплачує ЄП та ЄВ за себе за весь строк військової служби	нарахування ЄВ може здійснювати уповноважена особа
IV група	сплачує ЄП	має право не платити* з 01.03.22 до закінчення воєнного стану + 12 міс. після його завершення	сплачує ЄВ за усіх працівників, в т.ч. за працівників, мобілізованих до ЗСУ	не сплачує ЄП та ЄВ за себе за весь строк військової служби	нарахування ЄВ може здійснювати уповноважена особа
загальна система, самозайняті особи	сплачує ПДФО+військовий збір	має право не платити* з 01.03.22 до закінчення воєнного стану + 12 міс. після його завершення	сплачує ЄВ за усіх працівників, в т.ч. за працівників, мобілізованих до ЗСУ	не сплачує ЄП та ЄВ за себе за весь строк військової служби	нарахування ЄВ може здійснювати уповноважена особа

Рис. 1.2. Податки та єдиний внесок для ФОП в умовах воєнного стану
Джерело [9]

З 1 березня 2022 року по 31 грудня року, наступного за роком, у якому припинено або скасовано воєнний стан платники податків звільняються від сплати плати на землю (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки (земельні частки (паї), що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації, та перебувають у власності або користуванні, у тому числі на умовах оренди, фізичних або юридичних осіб, а також за земельні ділянки (земельні частки (паї), визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди (далі – земельні ділянки, що розташовані на території, на якій проводяться бойові дії та на тимчасово окупованих територіях).

Платники податків звільняються від сплати загального мінімального податкового зобов'язання за земельні ділянки, що розташовані на території, на якій проводяться бойові дії та на тимчасово окупованих територіях за 2022 та 2023 податковий рік.

Таким чином, платник податків повертається на систему оподаткування, яка використовувалася до переходу на систему єдиного податку за ставкою 2% з початку наступного календарного місяця, після припинення воєнного стану.

1.2. Аналіз внутрішніх та зовнішніх чинників діяльності Тячів Бош Авто Сервіс

Тячів Бош Авто Сервіс (ФОП Рішко П.І.) належить до 2-ї групи платників Єдиного податку (табл. 1.2), а основним видом діяльності є технічне обслуговування (ТО) та ремонт автотранспортних засобів.

Вимоги до ТО і ремонтів автомобілів насамперед затверджено ст. 22 Закону №2344. У ній зазначено, що і ТО, і ремонти автомобілів проводяться з метою підтримки їх у належному стані і для забезпечення встановлених виробником технічних характеристик під час їх використання, зберігання або утримання у період експлуатації. Встановлено цією статтею і критерії осіб, які мають право проводити ТО і ремонти автомобілів; для цього потрібно мати кваліфікований персонал і необхідне устаткування. Власники або орендарі автомобілів, у яких немає власної потрібної матеріально-технічної бази, повинні звертатися з приводу ТО і ремонту автомобілів до сторонніх фахівців, як правило, на СТО.

Обов'язки і відповідальність осіб, які проводять ТО і ремонти, і права їхніх замовників також визначено Законом №2344 (статті 26, 27). Правила надання послуг з ТО і ремонту автомобільних транспортних засобів затверджено наказом Мінтрансу України від 11.11.2002 р. №792 (Правила №792).

**Умови діяльності Тячів Бош Авто Сервіс
(ФОП Рішко П.І.) з 01.04.2022р. 2022р.**

	Показник	Характеристика
2 група платників Єдиного податку	Види діяльності	Технічне обслуговування та ремонт автотransпортних засобів; механічні ремонт; ремонт електричних систем автотransпортних засобів; ремонт електронних систем упорскування палива; поточне обслуговування; ремонт кузовів; ремонт запчастин автотransпортних засобів; миття, полірування тощо; напилення та фарбування; ремонт лобового скла та вікон; ремонт сидінь автотransпортних засобів; ремонт шин і камер, їх установлення або заміну; антикорозійне оброблення; установлення деталей і приладдя, яке не є складовою процесу виробництва автотransпортних засобів
	Єдиний податок	Не сплачує ЄП з 01.04.2022р. до закінчення воєнного стану. Страховий стаж не нараховується
	ЄСВ	Не сплачує ЄСВ з 01.04.2022р. до закінчення воєнного стану (за можливістю).

Джерело: складено самостійно

Відповідно до класифікації видів підприємницької діяльності (рис.1.3) Тячів Бош Авто Сервіс відноситься до виробничого (технічне обслуговування та ремонт автотransпортних засобів). Передбачено інші види діяльності: механічні ремонт; ремонт електричних систем автотransпортних засобів; ремонт електронних систем упорскування палива; поточне обслуговування; ремонт кузовів; ремонт запчастин автотransпортних засобів; миття, полірування тощо; напилення та фарбування; ремонт лобового скла та вікон; ремонт сидінь автотransпортних засобів; ремонт шин і камер.

Умови функціонування до воєнної агресії характеризувалися за даними проекту «Фопономіка» (Опендатабот). Так, в Україні після закриття у 2016 р. «сплячих» ФОПів спостерігається стабільне відновлення кількості підприємців. Наприкінці 2021 р. кількість активних ФОПів сягнула 1,91 млн.

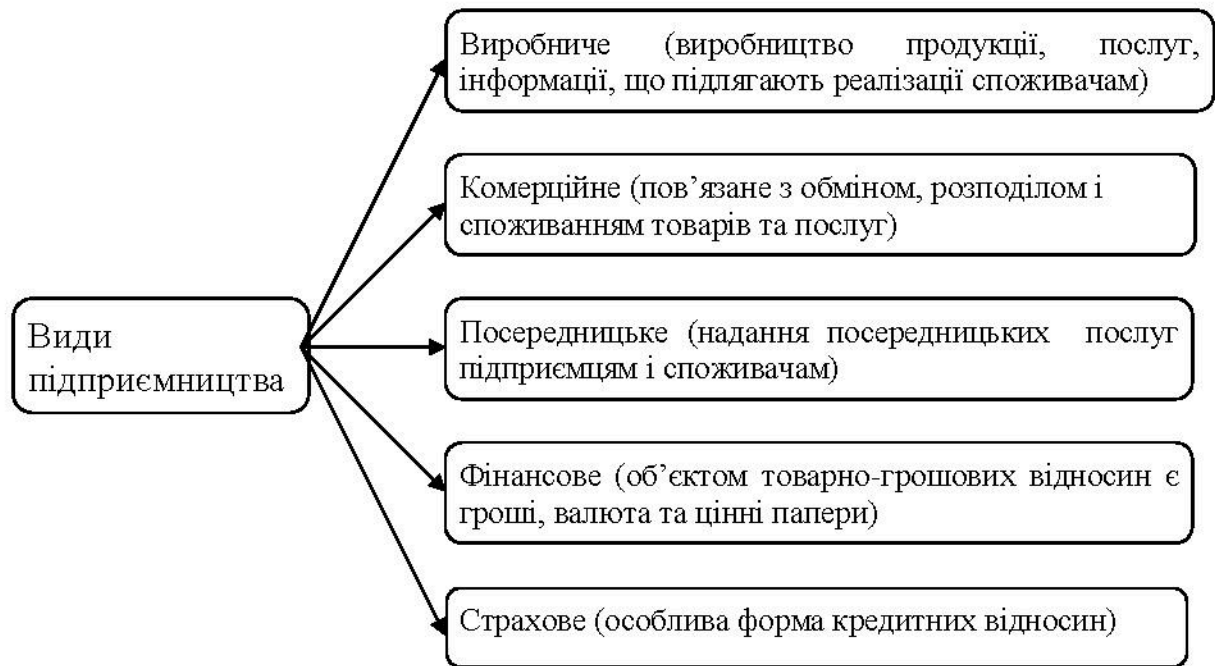

Рис.1.3. Види підприємницької діяльності

Джерело: складено за [5]

Роль ФОП у національній економіці поступово зростає: у 2019-2020 рр. сукупні податкові збори ФОП сягали 1 млрд долл, а середні збори з 1 ФОП – понад 50 тис долл. Загалом у 2011-2021 рр. податкові збори з ФОП зросли у 27 раз (майже у 8 раз у доларовому еквіваленті). При цьому попри об'єктивні складнощі ведення бізнесу в умовах карантину, сукупний податковий борг ФОП у 2020-2021рр. майже не зріс.

Висновки до розділу 1

В останні роки, незважаючи на декларації щодо зацікавленості держави у подальшому розвитку малого та середнього бізнесу, темпи зростання показників значущості ФОП в економіці стають все менш помітними або характеризуються стагнацією. Зокрема, у сфері технічного обслуговування та ремонту автотранспортних засобів, за період 2016-2021 рр. частка ФОП у сукупному обсязі реалізованої продукції зменшилася на 3,4% (з 20,1% до 16,7%), у загальній

кількості зайнятих працівників – на 2,6% (з 53,0% до 50,4%), у кількості суб'єктів господарювання – на 4,0% (з 81,2% до 77,2%). Разом з тим, з початку карантинних обмежень різко активізувалося закриття ФОПів (з 12 тис у 2020 р. до 50-70 тис на квартал за період з квітня 2020 р. по квітень 2021 р.), отже темпи зростання кількості активних ФОПів у 2020-2021 рр. є наразі мінімальними.

Проблемами розвитку суб'єктів малого підприємництва є відсутність дієвих фінансово-кредитних механізмів і матеріально-ресурсного забезпечення розвитку малого підприємництва; прогалини в чинному законодавстві, особливо податковому; брак ресурсів, насамперед фінансових; складність доступу до ділової інформації - відомості про продукт, конкурентів; неврегульованість питань, пов'язаних із захистом прав працівників, зайнятих в малому бізнесі; відсутність позитивного іміджу вітчизняного підприємця; нестабільність економічної ситуації в Україні; несумлінність великого бізнесу; важкий доступ до кредитних ресурсів і високі ставки кредитування; правова неграмотність підприємців.

Таким чином, кожен підприємець намагається зайняти свою нішу на ринку товарів чи послуг, прагне випускати потрібну і якісну продукцію, намагаючись тим самим привернути до себе споживача. Все це перетворює мале підприємництво у своєрідний соціальний двигун економічного розвитку, надає ринковій економіці необхідної гнучкості і спонукає до зростання.

Великою мірою роль малого підприємництва полягає у вирішенні питання зайнятості, що проявляється, насамперед, у здатності малого та середнього бізнесу створювати нові робочі місця і поглинати надлишкову робочу силу. Особливо це стосується нинішнього стану справ як в Україні в цілому, так і в дніпропетровському регіоні зокрема.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТЯЧІВ БОШ АВТО СЕРВІС

2.1 Економічний зміст, склад і класифікація діяльності суб'єкта малого підприємництва

З 1 січня 2021 року фізособи на Єдиному податку – неплатники ПДВ ведуть облік діяльності у довільній формі. Але вони повинні зберігати ще три роки книги обліку доходів, які вже не будуть використовувати. Про це ми писали тут.

Закон №786 фактично скасував вимогу до платників єдиного податку щодо реєстрації Книги у податкових органах. Платникам податків не потрібно вчиняти жодних дій по скасуванню реєстрації вже зареєстрованих книг з 1 січня 2021 року (подавати будь-які заяви чи повідомлення не потрібно).

При веденні обліку у довільній формі платники єдиного податку вправі застосовувати будь-який спосіб обліку доходів за період (це можуть бути записи у будь-якому довільному реєстрі – паперових зошиті, журналі, чи в електронній таблиці у файлі Excel). У тому числі, платники можуть продовжувати вести Книгу обліку доходів (для платників єдиного податку першої, другої та третьої груп, які не є платниками податку на додану вартість) та Книгу обліку доходів і витрат (для платників єдиного податку третьої групи, які є платниками податку на додану вартість) за формами, затвердженими наказом Мінфіна від 19.06.2015 р. №579. Кодекс не містить вимоги до платника податків повідомляти контролюючі органи про обраний вид реєстру.

Разом із тим податкові органи мають право запросити зазначену інформацію у порядку визначеному Кодексом для перевірки дотримання платником вимог Кодексу щодо граничного обсягу доходу за відповідний період. Тому такі записи мають містити інформацію щонайменше про місячні обороти,

вони є джерелом інформації для складання платником податку звітності з єдиного податку.

Поняття малого підприємства нерозривно пов'язане з поняттям малого підприємництва і часто ототожнюється (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Поняття «мале підприємництво» у науковій літературі

№	Автор	Визначення
1	Кузьома В.В.	«Мале підприємництво – це самостійна, за рахунок власних коштів, систематична інноваційна діяльність громадян-підприємців та малих підприємств на власний ризик з метою отримання підприємницького доходу (надприбутку)»
2	Белова І.М, Семенишена Н.М., Мельничук О.	«Мале підприємництво передбачає не просто відносно невеликі розміри підприємства та масштаби господарської діяльності, а й його обов'язкове базування на особливо ризикованій та інноваційній основі, на повній економічній відповідальності, на персоніфікованих і гнучких методах управління й організації відтворення з метою отримання максимального підприємницького прибутку з одиниці затраченого капіталу»
3	Овсюк Н. В., Роженко М. В.	«Мале підприємництво – особлива форма економічної активності, що передбачає орієнтацію на досягнення комерційного успіху; інноваційний та ризиковий характер діяльності; перспективність спрямування на подальший розвиток, розширення масштабів і сфери діяльності; свободу та самостійність суб'єктів у прийнятті управлінських рішень та здійсненні бізнесу; майнову відповідальність підприємця за результати господарювання; постійний характер господарської діяльності, укладання регулярних, а не одноразових угод»
4	Дугар Т.Є., Мац Т.П.	«Мале підприємництво – це особлива система економічних відносин, за яких головною рушійною силою, суб'єктом господарювання є підприємець, котрий поєднує особові й матеріальні фактори відтворення на інноваційній основі, особистій ініціативі та економічній відповідальності й зацікавленості, ризику з метою одержання підприємницького доходу»
5	Хмелюк А.	Мале підприємництво визначається як самостійна, на власний ризик, під власну майнову відповідальність ініціатива, діяльність власника, що характеризується прагненням до інновацій, незначними обсягами виробництва, ґрунтується на використанні економічних ресурсів та спрямована на отримання фінансово-економічного і соціального результату.

Джерело: сформовано за [28-32]

Малий і середній бізнес забезпечує вирішення наступних проблем (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Проблеми, які вирішує малий і середній бізнес у державі

№	Проблема	Характеристика
1	Створення нових робочих місць, забезпечення зайнятості працездатного населення	Як наслідок, скорочення кількості людей, які потребують соціальної допомоги. Ця функція є важливою у разі нестабільності функціонування ринку праці, за наявності значної кількості безробітних та інших подібних соціальних проблем
2	Забезпечення соціальної стабільності та зниження рівня бідності	Питання соціальної стабільності завжди актуальне у разі зростання соціальної напруги в суспільстві
3	Можливість енергійним і заповзятим людям відкрити свою справу у виробничій, науковій та іншій діяльності	Реалізація підприємницького потенціалу громадян
4	Збільшення кількості суб'єктів господарювання	Збільшення надходження до бюджету. Зростання частки ВВП, яку створюють малі підприємства
5	Збільшення частки середнього класу	Збільшення соціальної та політичної стабільності. Ніякий вид праці за наймом не забезпечує рівень доходів, які можна прирівняти до підприємницьких
6	Підвищення стійкості та конкурентоспроможності підприємств	Малі і середні фірми по широкому спектру продукції частіше починають розроблення і випуск нових товарів

Джерело: сформовано за [11]

За нормами Податкового кодексу України виокремлено 4 групи платників єдиного податку [12]:

1) перша група – фізичні особи-підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 300000 гривень;

2) друга група – фізичні особи-підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку або населенню, виробництво або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року

відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб; обсяг доходу не перевищує 1500000 гривень.

3) третя група – фізичні особи-підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена та юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 5000000 гривень;

4) четверта група – сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%.

Однак, якщо перша та друга група відносяться безперечно до суб'єктів малого бізнесу, то для третьої та четвертої груп застосовується обмеження щодо кількості працюючих, відповідно до Господарського кодексу України не більше 50 осіб.

2.2 Нормативно-правове регулювання діяльності суб'єкта малого підприємництва

Згідно законодавству на період дії воєнного стану проводити розрахункові операції на ПРРО в режимі офлайн понад строки, що визначені у статті 5 Закону про РРО. Тобто можна не дотримувати меж — 36 годин поспіль і не більше ніж 168 годин протягом місяця (п. 13 Прикінцевих положень Закону про РРО; ч. 6 п. 3 розд. II Закону № 2120). Використовуються фіскальні номери з діапазону, сформованого сервером ДПС. Тож у воєнний час застосовується ПРРО під час кожної розрахункової операції, тобто коли приймаєте готівку або платіжну картку в розрахунок за товар чи послугу.

Нормативні документи, що регулюють діяльність та організацію бухгалтерського обліку у малому бізнесі представлені в таблиці 2.3.

**Нормативні документи, що регулюють діяльність та організацію
бухгалтерського обліку у малому бізнесі**

№	Вид нормативного документа	Призначення
1	Господарський Кодекс України (ГКУ) [13]	Визначає види суб'єктів підприємницької діяльності (СПД) та критерії віднесення
2	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [11]	Визначає види СПД та критерії віднесення (види СПД аналогічні ГКУ, а критерії віднесення дещо інші)
3	Податковий Кодекс України (ПКУ) [12]	Визначає дозволену систему оподаткування («загальну» чи «спрощену» – сплата єдиного податку)
4	П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [14]	Визначає склад фінансового звіту СПД (або фінансовий звіт за формою 1-м та 2-м, або спрощений фінансовий звіт за формою 1-мс, 2- мс)
5	Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами (№ 720) [15]	Визначає склад регістрів бухгалтерського обліку (журнали обліку господарських операцій, відомості обліку господарських операцій)
6	Постанова КМУ «Про забезпечення реалізації статті 10 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» [16]	Надає перелік окремих видів торгівельної діяльності та послуг, яким дозволено замість реєстраторів розрахункових операцій використовувати розрахункові книжки та книги обліку розрахункових операцій.
7	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів» [17]	Визначає порядок та правила, які регулюють торговельну діяльність підприємств оптової і роздрібною торгівлі.
8	Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [18]	Визначає правила та порядок проведення інвентаризації товарів та оформлення її результатів.
9	Постанова КМУ «Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей [19]	Визначає спосіб визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, псування товарів.
10	Наказ про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів [20]	Визначає типові форми первинної облікової документації товарів, які використовуються на підприємствах.

Таблиця 2.4

Класифікація суб'єктів господарювання

Вид суб'єкта підприємництва	Критерії, що мають виконуватися одночасно	
	Обсяг річного доходу, еквівалент у євро за середньорічним курсом НБУ	Середня кількість працівників за календарний рік
Суб'єкт мікропідприємництва	Не перевищує 2 млн євро	Не перевищує 10 осіб
Суб'єкт малого підприємництва	Не перевищує 10 млн євро	Не перевищує 50 осіб
Суб'єкт середнього підприємництва	Усі інші суб'єкти, що не належать до суб'єктів малого (які включають у себе і мікропідприємство) та великого підприємництва	
Суб'єкт великого підприємництва (юридичні особи)	Перевищує 50 млн євро	Перевищує 250 осіб

Передбачена господарським законодавством класифікація використовується у сфері бухгалтерського та податкового обліку для вирішення таких питань: складу форм фінансової звітності, що має застосовуватися підприємством - юридичною особою. Для суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб лише форми балансу та звіту про фінансові результати, встановлені П(С)БО 25, а для решти - повний комплект форм, визначений в П(С)БО 2; максимальні строки тривалості перевірок, що здійснюються податковими органами (крім строків, установлених податковим законодавством для «великих платників податків», - категорія, що визначається в ПКУ), а також іншими органами державного нагляду (контролю); обов'язковість застосування електронної податкової звітності та періодичність надання фінансової звітності до податкових органів.

В таблиці 2.5 узагальнено відмінності в класифікації суб'єктів господарювання в Україні.

Таблиця 2.5

**Класифікація суб'єктів господарювання в Україні згідно
Господарському кодексу та Закону про бухгалтерський облік**

За Законом №2164-VIII	За ст. 55 ГКУ
Мікропідприємства	
Мікропідприємствами є підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: балансова вартість активів – до 350 тисяч євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 700 тисяч євро; середня кількість працівників – до 10 осіб.	Суб'єктами мікропідприємництва є юрособи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.
Малі підприємства	
Малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: балансова вартість активів – до 4 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 мільйонів євро; середня кількість працівників – до 50 осіб.	Суб'єктами малого підприємництва є: юридичні особи – суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.
Великі підприємства	
Великими є підприємства, які не відповідають критеріям для середніх підприємств та показники на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: балансова вартість активів - понад 20 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - понад 40 мільйонів євро; середня кількість працівників - понад 250 осіб.	Суб'єктами великого підприємництва є юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.
Середні підприємства	
Середніми є підприємства, які не відповідають критеріям для малих підприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом з таких критеріїв: балансова вартість активів - до 20 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) - до 40 мільйонів євро; середня кількість працівників - до 250 осіб.	Інші суб'єкти господарювання належать до суб'єктів середнього підприємництва.

Таким чином, для визначення відповідності критеріям, зазначеним в євро, застосовується офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період), розрахований на підставі курсів Нацбанку, що встановлювались для євро протягом відповідного року.

2.3 Документування операцій суб'єкта малого підприємництва

З 26 листопада 2021 року облік товарних запасів ФОП потрібно вести за Формою ведення обліку товарних запасів, що затверджена наказом Мінфіну від 03.09.2021 р. № 496.

Підприємець може обирати форму обліку самостійно — електронну або паперову. Кожен запис у форму обліку потрібно вносити залежно від надходження/вибуття товарів на основі первинних документів за місцем продажу.

До 26 листопада підприємці, яким потрібно вести облік товарних запасів, могли його вести у будь-якій формі, адже жодних вимог не було. З 26 листопада цього року з'явилася затверджена форма, а підприємці мають дотримуватися вимог її ведення.

Відповідно до п. 5 розд. II Порядку №496 для ФОП, в яких виникає обов'язок щодо ведення обліку товарних запасів, перший запис, що вноситься ФОП до Форми обліку, має відображати інформацію про залишки товарів, наявних у такої ФОП на дату набуття ним обов'язку щодо ведення обліку товарних запасів.

Такий запис вноситься до Форми обліку на підставі самостійно складеного ФОП документа щодо опису залишків товарів у такому порядку:

графа 1 – цифра «1»;

графа 2 – дата внесення запису;

графа 3 – опис залишку товарів на початок обліку;

графа 4 – дата складання опису залишку товарів на початок обліку;

графа 5 – цифра «1»;

графа 7 – загальна вартість товару відповідно до опису залишку товарів на початок обліку;

графи 6, 8, 9 не заповнюються.

Перший запис про залишки товарів до Форми обліку не вноситься, якщо у ФОП, в яких виникає обов'язок щодо ведення обліку товарних запасів, відсутні залишки товарів на дату виникнення такого обов'язку.

З 1 січня 2021 року скасували обов'язкову реєстрацію книги обліку доходів. ФОП самостійно вирішує - продовжувати вести книгу обліку чи ні. Якщо не планується продовжувати вести книгу, то зберігати книгу треба три роки з моменту закінчення звітного періоду, у якому зробили останній запис. Облік вести обов'язково, але можна це робити в довільній формі, у паперовому або електронному вигляді (робити записи з обліку можна в зошиті, журналі, таблиці Excel).

У ФОП мають бути первинні документи, що підтверджують дохід (чеки, квитанції на кожному продаж), їх можуть запросити податківці під час перевірки. Якщо ФОП приймає готівкові й безготівкові оплати, то тільки-но перевищення ліміту в 1 млн 320 тис. грн (раніше був 1 млн грн), з наступного ж кварталу зобов'язані використовувати звичайний або програмний РРО.

Якщо ФОП працює тільки з безготівковими грошима, використовувати РРО не потрібно, якщо клієнти перераховують гроші на рахунок зі свого рахунку або через касу банку. Без прив'язки до ліміту 1 млн 320 тис. грн ФОП-єдинники зобов'язані проводити розрахунки через РРО/ПРРО, якщо торгують технічно складними побутовими товарами, що підлягають гарантійному ремонту (список таких товарів - у Постанові КМУ № 231).

Раз на квартал обов'язково треба сплачувати ЄСВ, навіть якщо немає доходу. Згідно з Правилами №792, проведення ТО і ремонтів, наприклад на СТО, потребує оформлення:

- наряду-замовлення від замовника;
- рахунка-фактури від виконавця;
- договору про ТО і ремонт автомобіля між ними;

- кошторису витрат на виконання робіт (надання послуг), який є невід'ємною частиною договору;
- платіжних документів (касових ордерів, чеків або платіжних доручень);
- акту передання-прийняття автомобіля (його складових) на ТО і ремонт і після надання послуг.

Крім того, виконавець після виконання робіт з ТО і ремонту надає замовникові (п. 41 Правил №792)..

- довідки (рахунки) про витрати замовника (якщо він є юрособою). Окремо надаються довідки (рахунки) про витрати, пов'язані з ТО (крім гарантійного) і з виконанням ремонту;

- гарантійний талон (в одному примірнику);

- додатки до експлуатаційної документації (за потреби, як це встановлено пунктами 33, 39, 42 Правил №792, наприклад, якщо змінюються умови експлуатації відремонтованого автомобіля);

- довідку-рахунок на номерні складники, придбані і встановлені виконавцем на автомобілі;

- довідку про колір (основний колір) автомобіля, якщо його колір змінили під час ремонту;

- приймально-здавальний акт підприємства, яке має право на випробування газового устаткування паливних систем автомобіля і виконало таке випробування.

Якщо документи про проведений ТО або ремонт буде загублено, замовник може звернутися на СТО з проханням про їх відновлення (або видачу дубліката). Згідно з пунктами 15, 17 нового Технічного регламенту, виконавець зобов'язаний зберігати документацію про проведені капітальні ремонти не менше 8 років, а якщо при цьому було внесено конструкційні зміни - не менше 10 років після закінчення ремонту. Але і до набрання чинності новим Технічним регламентом, згідно з п. 60 Правил №792, не тільки розрахункові та первинні документи, а й інші документи про проведені ремонтні роботи і ТО (зокрема, журнали обліку договорів, заяв, гарантійних зобов'язань і претензій тощо)

повинні зберігатися у виконавця так само, як бухгалтерські документи. Згідно зі ст. 1088 Переліку №578/51 строк зберігання документів (заявок, актів, відомостей, листів) про ремонт транспортних засобів становить 3 роки.

2.4 Організація облікового процесу діяльності суб'єкта малого підприємництва

Серед корисних нововведень 2021 року для підприємців – скасування вимоги обов'язкової реєстрації книги обліку доходів та книги обліку доходів та витрат. Такий обов'язок скасовується для фізичних осіб-підприємців (ФОП) 1, 2 та 3 групи, які не є платниками ПДВ.

Зазначена пропозиція знімає певні формальності та часові витрати як для бізнесу, так і контролюючого органу.

Так, чинним законодавством передбачені вимоги для ФОП реєструвати та вести книгу обліку доходів, а штраф за помилки або відсутність такої книги відповідно до Податкового кодексу України становить 510 грн і відповідно до Кодексу України про адміністративні правопорушення – до 136 грн.

Водночас ФОПи зазначену книгу або взагалі не отримують, або заповнюють лише у разі перевірки.

Проте законопроект лишає платнику податку право вести цю книгу за власним бажанням, як у паперовому, так і в електронному вигляді. Натомість відповідальність за її неведення або помилки у книзі доходів настає тільки тоді, якщо платник податків офіційно повідомив про таке бажання.

Декларація з єдиного податку. Подавати треба за кожен квартал - чотири рази на рік. Строк подання - протягом 40 днів після закінчення звітного кварталу (пп. 49.18.2 ПКУ).

Якщо останній день подання - вихідний або святковий, він переноситься на наступний за ним робочий день.

Якщо нарobili помилок, можна подати уточнюючу декларацію й усе виправити.

Штраф за неподання або подання декларації із запізненням - 340 грн (п. 120.1 ПКУ).

Звіт з ЄСВ (форма Д5), у ньому ви звітуєте про сплачені суми ЄСВ. Подається раз на рік - до 10 лютого, за минулий рік відзвітувати потрібно в поточному. Уточнюючої декларації з ЄСВ немає, тож заповнюйте уважно. За неподання або несвоєчасне подання штраф 340 грн.

Звітність за працівників, з якими підписані трудові договори, і за контрагентів за договорами ЦПХ. Звіт з ЄСВ (форму Д4) подавати треба щомісяця, показувати дохід, який виплачуєте працівнику або виконавцю-фізособі, та ЄСВ, який нарахований і сплачений із цього доходу. Строк подання - протягом 20 днів після закінчення звітного місяця.

Податковий розрахунок за формою 1ДФ. Подаєте щокварталу за працівників, показуєте виплачений їм дохід і нарахований ПДФО і ЄСВ із цього доходу. За контрагентів за договорами ЦПХ - фізосіб і підприємців подається форма № 1ДФ лише за квартал, у якому виплачували їм дохід. Подавати протягом 40 днів після закінчення кварталу. Заповнювати на папері й особисто нести в податкову. Через кабінет платника або інший онлайн-сервіс. Треба отримати ключ ЕЦП. Поштою рекомендованим листом із повідомленням про вручення й описом вкладення листа.

Реєстрацію платника єдиного податку анулюють і переводять на загальну систему за порушення правил роботи на ЄП: якщо отримали дохід від заборонених для одиниць видів діяльності; якщо використовували негрошові форми розрахунків (бартер, взаємозалік, електронні гроші).

Відповідно до п. 177.10 ст. 177 Господарського кодексу фізичні особи - підприємці зобов'язані вести Книгу обліку доходів і витрат та мати підтверджуючі документи щодо походження товару [13].

Відповідно до п. 1 ст. 2 Закону України від 16 липня 1999 року N 996-XIV "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" (зі змінами) цей закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм

власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності (далі - підприємства), які зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно з законодавством. Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Облікова політика - це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Таблиця 2.6

Ставки єдиного податку для підприємців

Група 1	Група 2	Група 3
Основні ставки		
У межах до 10 % ПМПО на 1 січня звітного року	У межах до 20 % МЗП на 1 січня звітного року	3 % - для платників ПДВ
		5 % - для неплатників ПДВ
Фіксовані ставки єдиного податку для підприємців груп 1 і 2 встановлюють сільські, селищні, міські ради або ради об'єднаних територіальних громад залежно від виду господарської діяльності ФОП, з розрахунку на календарний місяць.		
ФОП-єдиноподатники на ставці 3 % можуть обрати кварталний податковий період з ПДВ (п. 202.2 ПКУ).		
Підвищена ставка 15 % до доходу		
- у сумі перевищення обсягу доходу, встановленого на календарний рік для відповідної групи		
- отриманого в результаті використання інших форм розрахунків, ніж розрахунки в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій)		
- отриманого від провадження видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування		
- отриманого від провадження діяльності, не зазначеної в Реєстрі ЄП		-
- отриманого від провадження діяльності, яка не передбачена для відповідної групи		-

Отже, ведення бухгалтерського обліку та визначення облікової політики для фізичної особи - підприємця не є обов'язковими. Тож головне для ФОП – визначити порядок оподаткування. Чинні ставки єдиного податку для ФОП наведені в табл. 2.6.

В Додатку А надано докладний перелік щодо податків і зборів, які сплачуються / не сплачуються платниками Єдиного податку.

Для малих підприємств не передбачено спецстроків подання фінзвітності, тому слід керуватися загальними правилами Закону про бухоблік та Порядку № 419. Зокрема, звітним періодом для складання фінзвітності є календарний рік.

Але малі підприємства до статистики мають подавати й проміжну фінансову звітність, яка складається за результатами I кварталу, 1 півріччя, 9 місяців. Крім того, відповідно до облікової політики підприємства фінансову звітність можна скласти за інші періоди (ст. 13 Закону про бухоблік).

Таблиця 2.7

Форми фінансової звітності за НП(С)БО 25

Фінансова звітність малого підприємства Баланс форма № 1-м Звіт про фінансові результати форма № 2-м	Фінансова звітність мікропідприємства Баланс форма № 1-мс Звіт про фінансові результати форма № 2-мс
Використовують: - малі підприємства (крім платників єдиного податку 3 групи); - представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності	Використовують: - мікропідприємства; - підприємства - платники єдиного податку 3 групи; - неприємницькі товариства (тобто неприбуткові організації)

Про зміни в порядку подання фінзвітності для малих підприємств ми розповідали в публікації «Зміни до порядку подання фінзвітності: новації для малих підприємств і не лише».

Проміжну фінзвітність (I квартал, 1 півріччя, 9 місяців), крім консолідованої, подають підприємства в органи, зазначені в п. 2 Порядку № 419 (крім органів Казначейства), не пізніше 25 числа місяця, що настає за звітним кварталом, а річну - не пізніше 28 лютого наступного за звітним року (п. 5 Порядку № 419).

Форма книги обліку доходів, порядок її ведення затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику.

Таблиця 2.8

КНИГА
обліку доходів (для платників єдиного податку першої, другої та третьої груп, які не є платниками податку на додану вартість)

Дата запису	Дохід від провадження діяльності*					Дохід, що оподатковується за ставкою 15 %	
	вартість проданих товарів, виконаних робіт, наданих послуг			вартість безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг), грн, коп.	всього, грн, коп. (гр. 4 + гр. 5)	вид доходу	сума, грн, коп.
	сума, грн, коп.	сума повернутих коштів за товар (роботи, послуги) та/або передплати, грн, коп.	скоригована сума доходу, грн, коп. (гр. 2 - гр. 3)				
1	2	3	4	5	6	7	8

У Порядку № 579 [21] написано, що підприємець обирає, як вести книгу обліку доходів: на папері або в електронному вигляді. Фактично доступним є лише паперовий варіант - сервіс для ведення електронної поки що не розроблений.

2.5 Напрями вдосконалення обліку суб'єкта малого підприємництва

Трендом нашого часу є доступність та відкритість інформації, а також можливість, не відриваючись від комп'ютера, отримати всі необхідні документи для фізичних осіб чи підприємницької діяльності. Для ідентифікації особи використовується Кваліфікований електронний підпис (КЕП) або BankID.

Найпопулярнішими для суб'єктів малого підприємництва є наступні сервіси:

Дія – це додаток, де знаходяться всі документи людини: паспорт, ідентифікаційний код, технічний паспорт на авто, права на свідоцтва про народження дитини. Перелік документів постійно оновлюється. Через додаток та сайт Дія можна отримати наступні послуги для фізичних осіб: одноразова допомога підприємцям та найманим працівникам; допомога по безробіттю; підписання документів.

Послуги в Дія для бізнесу: відкриття, внесення змін та закриття ФОП – маючи КЕП можна віддалено зареєструвати фізичну особу – підприємця, обрати спрощену чи загальну систему оподаткування та подати заяву на реєстрацію платником ПДВ; реєстрація ТОВ на підставі модельного статуту; повідомлення про початок будівельних робіт на підставі будівельного паспорта; повідомлення про початок будівельних робіт СС1; декларація про готовність об'єкта до експлуатації на підставі будівельного паспорта.

Переваги електронної звітності. Надання можливості створення електронних звітів довіреними особами підприємства, доданими через «Матрицю повноважень» у «Приват24 для бізнесу».

Відсутність плати за використання. Сервіс електронних звітів абсолютно безкоштовний для користувачів «Приват24 для бізнесу».

Здавання звіту в електронному вигляді: підпис, надсилання, отримання відповіді про прийняття/неприйняття звіту до контролюючих органів доступні в будь-який час онлайн у web- та мобільній версії «Приват24 для бізнесу».

Генерація сертифікатів електронного кваліфікованого підпису в режимі онлайн. Використання підпису SmartID.

Платник податків в меню «Стан розрахунків з бюджетом» приватної частини Електронного кабінету має доступ до своїх особових рахунків із сплати податків, зборів та інших платежів. При зверненні до зазначеного меню відображається зведена інформація станом на момент звернення, що містить

інформацію по кожному виду платежу, зокрема бюджетний рахунок на поточну дату, МФО банку.

Меню «Стан розрахунків з бюджетом» приватної частини Електронного кабінету надає можливість фізичним особам після ідентифікації за допомогою платіжної системи сплатити податки, збори, платежі за допомогою платіжної карти. Для юридичних осіб можливість сплати податків, зборів та платежів через Електронний кабінет не реалізована.

З інформацією щодо сплати податків, зборів, платежів фізичними особами можна ознайомитись в меню «Стан розрахунків з бюджетом» розділу «Допомога» Електронного кабінету.

Робота у приватній частині Електронного кабінету здійснюється з використанням електронного цифрового підпису, отриманого у будь-якому акредитованому центрі сертифікації ключів.

Вхід до Електронного кабінету здійснюється за адресою: <http://cabinet.sfs.gov.ua>, а також через офіційний веб-портал ДФС.

Виявлені недоліки спрощеної системи оподаткування є: обмеження обсягів виручки суб'єктів малого бізнесу, які дають право використовувати спрощену систему оподаткування; суми єдиного податку фізичної особи-платника податку сплачуються авансом за звітний період (квартал). При цьому не враховують, чи буде фактично отримано дохід від здійснення такої діяльності за звітний період.

Розвиток бухгалтерського обліку для ФОП пов'язаний з впровадженням ІТ-технологій. В таблиці 2.9 узагальнено заходи по організації обліку діяльності Тячів Бош Авто Сервіс.

Таблиця 2.9

Напрями по вдосконаленню обліку Тячів Бош Авто Сервіс

№	Проблемні питання	Пропозиції
1	Використання онлайн-сервісів для підвищення ефективності діяльності	Відкриття, внесення замін та закриття ФОП. Одноразова допомога підприємцям та найманим працівникам. Допомога по безробіттю. Підписання документів. Використання сервісу електронних звітів «Приват24 для бізнесу».
2	Обов'язкове застосування касового апарату	Використання функціоналу РРО в BookKeeper. В онлайн бухгалтерії реалізований повний цикл необхідних операцій для роботи з постачальниками, оперативного обліку придбаних товарів і послуг, відображення податкового кредиту, формування цін та контролю за розрахунками. Облік ТМЦ можливий в розрізі декількох складів, або матеріально відповідальних осіб. При створенні нових контрагентів можливий пошук підприємства за ЗКПО в довіднику Єдиного державного реєстру юридичних осіб та ФОП з подальшим імпортуванням картки компанії.
3	Забезпечення дистанційної роботи в умовах карантину	Використання хмарних сервісів для обліку ФОП: а) вести облік доходів і витрат (дані в систему можна вносити вручну, а якщо є підприємницький рахунок - імпортувати банківські виписки. Одночасно вести облік сум, які повинні потрапити в декларацію, а також фіксувати так звані управлінські доходи та витрати, які не потрапляють у звітність. Можна аналізувати взаєморозрахунки з контрагентами та кредиторами за допомогою зручної аналітики). б) створювати рахунки, акти і накладні та надсилати їх на електронну пошту клієнтам (робити це можна зі смартфона. Є шаблони договорів, серед них договір оренди, поставки, надання послуг тощо, вони вже готові до використання, треба додати особливі умови). в) автоматично заповнювати декларацію з єдиного податку і книгу обліку доходів (система все обчислить і заповнить).
4	Брак бізнес-компетентностей	Оперативний моніторинг та управління ліквідністю ФОП. Ліквідність визначено одним із ключових індикаторів будь-якого бізнесу, а вміння нею управляти – базова компетентність підприємця.
5	Відсутність інструментів управління бізнесом	Застосовувати бізнес-моделювання та планування ресурсів
6	Відсутність портрета споживача	Систематизація і впорядкування запитів споживача щодо технічного обслуговування та ремонту автотранспортних засобів дозволять не втрачати можливості додаткового доходу

Імпорт звітів з інших бухгалтерських програм (додаток Б). Електронний кабінет забезпечує можливість реалізації платниками податків прав та

обов'язків, визначених ПКУ та нормативно-правовими актами, що прийняті на підставі та на виконання ПКУ, законами з питань митної справи, в тому числі, шляхом, зокрема перегляду в режимі реального часу інформації про платника податків, що збирається, використовується та формується контролюючими органами у зв'язку з обліком платників податків та адмініструванням податків, зборів, митних платежів, здійсненням податкового контролю, в тому числі дані оперативного обліку податків та зборів (у тому числі дані інтегрованих карток платників податків), дані системи електронного адміністрування податку на додану вартість, дані системи електронного адміністрування реалізації пального, а також одержання такої інформації у вигляді документа, який формується автоматизовано шляхом вивантаження відповідної інформації з Електронного кабінету із накладенням електронного підпису посадової особи контролюючого органу та печатки контролюючого органу.

В цілому запропоновані нововведення автоматизують, спростять, пришвидшать певні формальні процеси та скасують зайві операційні дії, які забирають час. Завдяки зазначеним змінам бізнес та контролюючий орган зможуть заощадити свої час та гроші.

Висновки до розділу 2

Активні бойові дії розпочалися відносно недавно. Тож законодавство щодо наслідків війни для ФОПів та інших самозайнятих осіб ще буде змінюватися. У випадку відсутності у платника податків можливості своєчасно виконати свій податковий обов'язок він звільняється від відповідальності з обов'язковим виконанням таких обов'язків протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні.

Самозайняті особи (фізичні особи-підприємці, особи, які провадять незалежну професійну діяльність), які мали або не мали найманих працівників, призвані на військову службу під час мобілізації на весь період їх військової служби звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової

звітності з ПДФО відповідно до розділу IV ПКУ, а також звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з єдиного податку відповідно до глави 1 розділу XIV ПКУ.

Підставою для такого звільнення є заява самозайнятої особи та копія військового квитка або копія іншого документа, виданого відповідним державним органом, зі зазначенням даних про призов під час мобілізації на особливий період. Документи подаються до органу доходів і зборів за місцем податкової реєстрації самозайнятої особи після демобілізації протягом 10 днів.

Усі штрафи щодо роботи з РРО/ПРРО та їх незастосування на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, санкції за порушення вимог Закону про РРО вже не застосовуються. Крім того, в Уряді анонсували перенесення строків запровадження РРО для всіх ФОПів.

Дослідження особливостей обліку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва доводять, що важливим організаційним питанням щодо їх обліку є вибір форми бухгалтерського обліку. Кожна форма визначає поєднання різних видів облікових реєстрів, що забезпечують оперативний контроль, достовірність та повноту узагальнення в обліку усіх господарських операцій, які мали місце на підприємстві. Також важливим фактором впливу на побудову обліку суб'єктів малого підприємництва є система оподаткування. При цьому, на вибір форми обліку впливає розмір підприємства та група платника єдиного податку при спрощеній системі оподаткування.

Запропоновані вдосконалення обліку базового ФОП спрямовані на модернізацію облікових процесів (можливо вже у мирний час) електронно-цифровими пристроями, засобами, системами; налагодження електронно-комунікаційного обміну інформацією між ними; побудова інтегральної взаємодії віртуального та реального середовища відображення бізнес-процесів надають можливість інтенсифікувати контрольно-облікові та управлінські процеси.

РОЗДІЛ 3

КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТА МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ПРИКЛАДІ ТЯЧІВ БОШ АВТО СЕРВІС

3.1 Мета, завдання та інформаційні джерела контролю суб'єкта малого підприємництва

Під час дії воєнного стану дозволяється проводити лише фактичні податкові та камеральні перевірки декларацій, до яких подано заяву про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Фактичні податкові перевірки (за місцем фактичного провадження платником діяльності) здійснюються:

- щодо дотримання норм законодавства про регулювання обігу готівки;
- ведення касових операцій;
- наявності відповідних ліцензій та свідоцтв;
- дотримання роботодавцем вимог законодавства щодо оформлення трудових відносин з працівником;
- порядку здійснення платниками податків розрахункових операцій.

Будь-які інші перевірки забороняється проводити на період дії воєнного стану, а ті перевірки, які розпочалися та не завершилися до 24 лютого поточного року зупиняються до закінчення воєнного стану.

Контроль бухгалтерського обліку і звітності є однією за складових частин внутрішньогосподарського контролю. Він здійснюється для забезпечення надійності облікових даних; попередження втрат грошей чи цінностей в результаті крадіжок чи зловживань; забезпечення точного обліку господарських операцій, що відбуваються в господарській діяльності суб'єктів підприємництва, та інформації в облікових регістрах тощо. Бухгалтерський контроль включає у себе заходи щодо забезпечення безпомилкового відображення господарських операцій відповідно до їх економічної сутності; продуктивність системи документообігу; опис операцій; встановлення відповідальності осіб, які їх

здійснюють; розподіл обов'язків між виконавцями в процесі проведення господарських операцій; ухвала, запис та контроль над здійсненням господарських операцій; внутрішні перевірки до моменту виконання господарських операцій системою автоматизованого контролю тощо [13]. Тобто бухгалтерський контроль – це сукупність процедур, що дають змогу забезпечити збереження активів суб'єктів підприємництва та достовірність звітності, що складається службою бухгалтерського обліку.

Фіскальні органи найчастіше штрафують фізичних осіб-підприємців.

До цього призводить, в тому числі, недосконале і часто змінюване законодавство. Підприємцям важко відстежувати всі зміни вимог до обліку та звітності.

Через це у ФОП в звітах нерідкі помилки й неточності, які призводять до нарахування пені та адміністративних штрафів.

Неналежне ведення обліку ФОП з найманими працівниками (персоніфікація, 1ДФ, оформлення співробітника та ін.) тягне за собою штрафи не тільки при податковій перевірці, але й при перевірці Держпраці.

Для підприємця основними органами державного фінансового контролю виступають Державна податкова служба України (додержання термінів та правильності подання звітності і сплати Єдиного податку) та Держпраці (додержання законодавства про працю) [36].

В таблиці 3.1 узагальнено особливості проведення податкових перевірок для суб'єктів малого підприємництва.

Так, камеральну перевірку щодо подання звітності й сплати податку податківці можуть провести без дотримання строків давності. Незважаючи на те, що камеральну перевірку даних в звітності з Єдиного податку, проводять протягом 30 календарних днів, після граничного терміну подання.

Для проведення не потрібне письмове рішення керівника ДПС і направлення, також не потрібна присутність ФОП. Якщо виявлять недоплату, надішлють повідомлення-рішення.

Таблиця 3.1

Особливості проведення податкових перевірок для суб'єктів малого підприємництва

Види перевірок	Місце проведення	Предмет перевірки	Порядок проведення
1	2	3	4
Камеральна	приміщення контролюючого органу/ФОП	1) своєчасність подання звітності: декларації з єдиного податку або про доходи (для загальносистемників), розрахунок за формою № 1 ДФ, якщо виплачуються доходи фізособам, звіти з ЄСВ (в т.ч. за найманих працівників, за наявності); 2) сплата податків: своєчасність, правильність сум, відповідність задекларованим сумах.	Проводиться посадовими особами контролюючого органу без будь-якого спеціального рішення керівника (заступника або уповноваженої особи) такого органу або направлення на її проведення. Згода платника податків на перевірку та його присутність під час проведення камеральної перевірки не обов'язкова.
Планова документальна	приміщення контролюючого органу/ФОП	1) як сплачуєте податки й збори: вчасно чи ні, правильність нарахування - чи не приховуєте чого-небудь; 2) якщо маєте справу з валютою, як дотримуєтеся валютного законодавства; 3) якщо є працівники: чи подавали повідомлення в ДПС про прийняття на роботу, чи оформлені трудові відносини; 4) звітність: за себе, за найманих працівників; первинка: мова про всі документи, пов'язані з нарахуванням і сплатою податків, - які підтверджують ваші доходи та витрати (для ФОП на загальній системі), як ведете книгу обліку, КОРО тощо; 5) зустрічна перевірка: податкова може запитати документи щодо контрагентів, яких перевіряє; як виконуєте інші вимоги законодавства, які контролює ДПС.	Під час такої перевірки можуть виявити перевищення лімітів для вашої групи ЄП, 1 млн для використання РРО тощо. Якщо податківці вже прийшли з перевіркою, а первинних документів, які підтверджують дані у звітності, не виявилось у наявності, ви можете їх надати пізніше. Самі податківці називають строк для надання документів: протягом 10 робочих днів із дати, яка настає за днем одержання акта перевірки. План-графік перевірок на наступний рік ДПС публікує до 25 грудня поточного, щоправда, протягом усього року вносить доповнення, тому варто стежити за його оновленням.

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
Позапланова документальна	приміщення контролюючого органу/ФОП	<p>1) ФОП одержав запит від податкової, але протягом 15 днів після його одержання не надав належні пояснення й документальне підтвердження, у т.ч. в разі виявлення недостовірних даних;</p> <p>2) не подав вчасно декларації, розрахунки (форму № 1ДФ);</p> <p>3) ФОП подав уточнюючу декларацію за період, за яким уже проводилася перевірка;</p> <p>4) підприємець надав заперечення до акта перевірки / додаткові документи / скаргу на податкове повідомлення-рішення, вимагає повного або часткового перегляду результатів або їх скасування. Тоді позапланова перевірка проводиться виключно з питань, які стали предметом оскарження;</p> <p>5) почато процедуру припинення ФОП;</p> <p>6) на підприємця надійшла скарга про ненадання податкової або акцизної накладної;</p> <p>7) є рішення суду про проведення перевірки;</p> <p>виявлено, що акт за результатами перевірки не відповідає вимогам законодавства.</p>	<p>Триває позапланова перевірка у ФОП не більше 5 робочих днів, а якщо немає працівників - не більше 2.</p> <p>Податківці можуть провести позапланову електронну перевірку за заявою ФОП із незначним ступенем ризику. Заяву він подає за 10 днів до початку перевірки, але не раніше офіційного повідомлення ДПС про проведення перевірки.</p>
Фактична	Якщо перевірка виїзна, проводять її у підприємця. Але частіше ФОП запрошують у податкову з документами.	<p>1) як дотримується порядку розрахунків готівкою та розрахункових операцій;</p> <p>2) чи є ліцензії, свідоцтва, у т. ч. на виробництво підакцизних товарів і торгівлю ними;</p> <p>3) чи оформлені трудові договори з працівниками, чи дотриманий порядок оформлення.</p>	<p>Два або більше контролерів у присутності ФОП / його представника / людини, яка фактично проводить розрахунки.</p> <p>Тривалість - максимум 10 робочих днів.</p> <p>Рішення про проведення такої перевірки, як і будь-якої іншої документальної, оформляється наказом начальника ДПС, копію направляють ФОП рекомендованим листом із повідомленням про вручення або вручають під підпис. У повідомленні має бути вказане місце і час перевірки.</p>

Джерело: розроблено на підставі ПКУ

Документальна перевірка буває планова і позапланова, виїзна і невиїзна, а ще невиїзна позапланова електронна. Зазвичай податківці перевіряють усі документи ФОП, які прямо чи побічно стосуються предмета перевірки. Для проведення планової перевірки оформляється наказ від імені начальника ДПС або в. о. За 10 днів до перевірки, не пізніше, податківці зобов'язані повідомити ФОП.

Триває планова перевірка у підприємця 10 робочих днів. Як часто можуть проводити планову перевірку: із незначним ступенем ризику - раз на три роки, не частіше; із середнім ступенем ризику - раз на два роки; з високим - раз на рік.

Часті порушення, що виявляють планові перевірки Державної податкової служби України у ФОП на спрощеній системі:

- декларування не всієї суми підприємницького доходу;
- перевищення ліміту доходу для перебування на 1–3-й групах ЄП;
- неправильне визначення обсягу доходу при використанні РРО та еквайрингу;
- нереєстрація / несвоечасна реєстрація платником ПДВ у разі перевищення обсягу операцій із поставки товарів, 1 млн грн (п. 183.4 ПКУ);
- порушення при здаванні власної нерухомості в оренду (на 1-й групі не можна, а для 2-ї та 3-ї є ліміти);
- ФОП надав поворотну фіндопомогу юрособі або іншому ФОП, що заборонено на спрощеній системі;
- надання послуг юрособам тими ФОП, у яких це під заборонаю (1-а група надає послуги тільки населенню, а 2-а - населенню і платникам ЄП, юрособам на ЗС - не можна).

Порушення правил роботи на єдиному податку.

Стосовно платників єдиного податку встановлено досить багато обмежень, переступивши які спрощенцю майже напевно доведеться:

1) покинути спрощену систему оподаткування (у деяких випадках допускається перехід у «старшу» групу), а також

2) сплатити підвищену ставку єдиного податку (15 %).

Процедурні особливості наслідків порушень для кожної групи платників єдиного податку наведено в табл. 3.2.

Отже, для ФОП у направленні на перевірку повинні бути зазначені: дата видання направлення й реквізити наказу про проведення перевірки; найменування контролюючого органу; найменування й реквізити підприємця або адреса об'єкта перевірки; мета і вид перевірки (документальна планова/позапланова або фактична); підстави для проведення перевірки; дата початку і тривалість перевірки; посада й ПІБ інспектора, який проводитиме перевірку.

Таблиця 3.2

Наслідки порушення правил роботи на єдиному податку

№ з/п	Порушення	Наслідок
1	Перевищення протягом календарного року граничних розмірів доходу	1. Перехід у «старшу» групу (можливий для груп 1 і 2 за бажанням і з урахуванням умов, що висуваються п. 291.4 ПКУ) або на загальну систему оподаткування (пп. 1 - 3 п. 293.8 ПКУ). 2. Із суми перевищення граничного розміру доходу доведеться сплатити єдиний податок за підвищеною ставкою (п.п. 1 п. 293.4 ПКУ)
2	Проведення негрошових розрахунків	1. Перехід на загальну систему оподаткування (пп. 4, 5 і 9 п.п. 298.2.3 ПКУ).
3	Здійснення видів діяльності, заборонених на єдиному податку (спеціальні обмеження, встановлені пп. 1 і 2 п. 291.4 ПКУ для єдиноподатників груп 1 і 2, і загальні обмеження, які визначені п. 291.5 ПКУ та поширюються на всіх платників єдиного податку незалежно від групи)	2. Із суми доходу, отриманого з порушенням, доведеться сплатити єдиний податок за підвищеною ставкою (пп. 3 - 5 п. 293.4 ПКУ)
4	Здійснення діяльності, не вказаної в Реєстрі ЄП	1. Перехід на загальну систему оподаткування (п.п. 7 п.п. 298.2.3 ПКУ). 2. Єдиноподатникам груп 1 і 2 з суми доходу, отриманого з порушенням, доведеться сплатити єдиний податок за підвищеною ставкою (п.п. 2 п. 293.4 ПКУ)
5	Перевищення допустимої кількості працівників, установлені п. 291.4 ПКУ	Перехід на загальну систему оподаткування в строки, визначені в пп. 6 і 8 п.п. 298.2.3 ПКУ
6	Наявність податкового боргу на кожне 1-ше число місяця протягом двох послідовних кварталів	

Після перевірки оформляється акт або довідка у двох екземплярах: акт - якщо виявили порушення, а довідка - якщо порушень немає. Підписують перевіряючі та підприємець або його представник. Акт не оформляється після камеральної та електронної перевірок. Строки для оформлення акта й довідки не включають у строк проведення перевірки: камеральна перевірка - строк не встановлений, але така перевірка зазвичай відбувається за один день, це буде дата перевірки; документальна перевірка - протягом 5 робочих днів після останнього дня, встановленого для проведення перевірки (10 робочих днів); фактична перевірка - не пізніше наступного робочого дня після закінчення перевірки.

3.2 Планування і методика контролю суб'єкта малого підприємництва

Нормативно-методологічні основи перевірки ФОП зі сторони Держпраці узагальнені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Нормативно-методологічні особливості проведення перевірок ФОП зі сторони Держпраці

Інформаційні джерела перевірки				
накази про прийняття на роботу	штатний розпис і робочий графік	графіки відпусток	табелі обліку робочого часу	відомості з виплати зарплати
Особливості: вилучати оригінали фінансово-господарських, бухгалтерських та інших документів, ноутбуки й комп'ютери та їхні частини інспектори Держпраці права не мають				
Інспектори Держпраці мають право:				
безперешкодно заходити в будь-які приміщення	запитати трудові документи	наодинці або при свідках спілкуватися з вами та працівниками	отримати усні або письмові пояснення	фіксувати на відео й аудіо, робити фото
Підстави для складання акту про неможливість проведення інспекційного відвідування				
відмова ФОП допускати	ненадання на письмову	відсутність ФОП за місцезнаходженням,	немає документів,	строк проведення

перевіряючих на об'єкт	вимогу інспектора інформації для проведення перевірки	зазначеним у Єдиному держреєстрі та інших документах	ведення яких передбачено законодавством про працю	інспекційного відвідування перевищив 10 робочих днів
Штрафи для ФОП				
за перше порушення: до ФОП-єдинників будуть застосовувати письмове попередження; до ФОП на ЗС і 4-й групі ЄП - 10 мінімальних зарплат, 600000 грн у 2021 році.		За повторне порушення протягом двох років штраф буде вже 30 мінімальних зарплат (180000 грн.)	Порушення строків виплати зарплати - 18000 грн (три мінімальних зарплат).	Недотримання мінімальних держгарантій з оплати праці - 12000 грн (дві мін. зарплати)
Особливості: якщо општрафували і сплатили 50% розміру штрафу протягом 10 банківських днів із дати вручення постанови про його накладення, постанова вважатиметься виконаною. Якщо не сплатите в 10-денний строк, доведеться платити всю суму штрафу.				

За результатами відвідування інспектор складає акт, а якщо виявить порушення законодавства про працю - припис із їх усунення зі строками на усунення й попередження про відповідальність за порушення законодавства.

Які будуть наслідки, якщо не пустити інспекторів, які прийшли перевірити, як дотримуєтеся законодавства про працю? За це буде штраф - 18000 грн (це три мінімальних зарплат).

Якщо інспектори прийшли шукати неоформлених працівників і перевіряти, чи не платите ви зарплату «у конвертах», і виявили ці порушення - 96000 грн у 2021 році (16 мінімальних зарплат).

У разі виконання припису Держпраці та усунення виявлених порушень, передбачених абз. 4–6, 9 ч. 2 ст. 265 КЗпП, у визначені приписом строки заходи щодо притягнення до відповідальності не застосовуються.

3.3 Напрями вдосконалення контролю суб'єкта малого підприємництва

Метою комплаєнсу сторонніх організацій є мінімізація ризику, пов'язаного з постачальниками, дистриб'юторами, замовниками та будь-якою

іншою особою, з якою взаємодіє компанія. Під взаємодією маємо на увазі, існування фінансової діяльності. Ризик комплаєнсу сторонніх організацій є одним із найзначніших та позначити його важко. Для побудування комплаєнсу сторонніх організацій потрібен системний підхід до цього питання.

Запропонований алгоритм роботи Тячів Бош Авто Сервіс з Opendatabot, YouControl для перевірки контрагентів представлено на рис.3.1. На рис.3.2-3.3 – вигляд Opendatabot, YouControl.

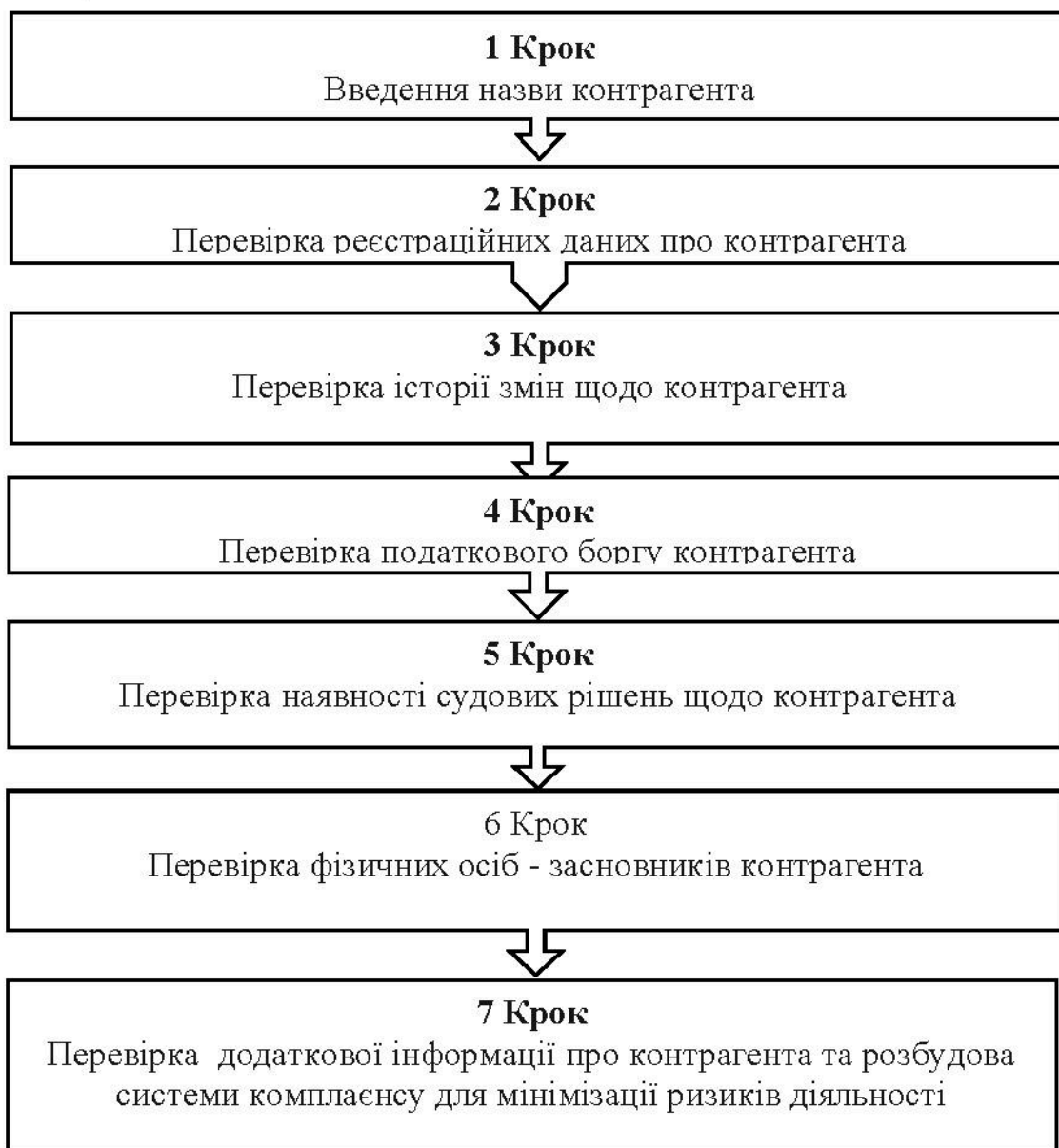

Рис. 3.1. Покроковий алгоритм процесу збору даних про контрагентів Тячів Бош Авто Сервіс

ПОРТФЕЛЬ (097) 333 39 23
(095) 333 39 23

Акції Завантаження Медок Сота ЕЦП 1С Ліга:Закон UA Бюджет Про компанію Контакти

Дізнайтеся більше про свого контрагента

Дані про ФОП Дані ідентифікаційного коду Перевірка платника ПДВ Ліцензії та сертифікати

Код ЄДРПОУ	2847808590
Повна назва	Дайка Степан Степанович
Адреса	58000, Чернівецька обл., місто Чернівці, Шевченківський район ПРОВУЛОК ЕНТУЗІАСТІВ буд. 12 кв. 53
Телефони	72536, 0503120351, 546961
E-mail	softd@cv.ukrtel.net
Дата реєстрації ФОП	2001-12-29
Остання дата оновлення даних з реєстру	2018-01-25 10:53:13
Вид діяльності	62.02 Консультування з питань інформатизації
Статус	zareestrovano

Рис. 3.2. Вигляд Opendatabot для перевірки контрагентів

Експрес-аналіз контрагента

Критерій: **Універсальні** Індивідуальні Фінансовий моніторинг [Налаштування](#)

⚠️ Потрібна особлива увага 2
⚠️ Потрібно звернути увагу 2
✅ Проблем не виявлено 514

В
Експрес-аналіз
Аналітичний показник на основі 518 факторів
[Замовити експертизу](#)

Перелік та опис факторів [Детальніше про методику](#)

Фактор	Повідомлення	Актуально на
Місцезнаходження в житловому фонді	⚠️ Компанія знаходиться в житловому будинку Більша частина видів діяльності компанії пов'язана з промисловістю Кількість співробітників 5 - 10	Сьогодні
Податковий борг	⚠️ Платник податків має податковий борг 1 043 453 грн станом на 01.02.2021	Сьогодні

Рис. 3.3. Вигляд YouControl для перевірки контрагентів

Пропонуються наступні критерії для самооцінювання ступеня ризику від провадження господарської діяльності Тячів Бош Авто Сервіс представлені в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Запропоновані критерії самооцінювання ступеня ризику від провадження господарської діяльності Тячів Бош Авто Сервіс

№	Критерії оцінювання ступеня ризику	Оцінка діяльності (так/ні/частково)
1	Порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства про працю	Ні
2	Використання праці неповнолітніх осіб	Ні
3	Виконання суб'єктом господарювання робіт підвищеної небезпеки протягом останніх п'яти років, що передують звітному періоду	Частково
4	Наявність заборгованості з виплати заробітної плати або порушення строків її виплати	Частково
5	Виплата працівникам заробітної плати на рівні або нижче встановленого законодавством розміру мінімальної заробітної плати	Ні
6	Наявність у суб'єкта господарювання об'єктів підвищеної небезпеки, машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, що не виведені з експлуатації в установленому порядку, протягом останніх п'яти років, що передують звітному періоду	Так
7	Використання у діяльності суб'єкта господарювання шкідливих речовини III або IV класу небезпеки протягом останніх п'яти років, що передують звітному періоду	Частково
8	Невідповідність кількості найманих працівників суб'єкта господарювання обсягам виробництва (виконаних робіт, наданих послуг) до середніх показників за відповідним видом економічної діяльності	Ні
9	Наявність розбіжностей між фактичними показниками чисельності працівників і заробітної плати за показниками звітності, поданої суб'єктом господарювання органам державної влади	Ні
10	Порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства про зайнятість населення	Ні
11	Порушення суб'єктом господарювання вимог законодавства про зайнятість та працевлаштування осіб з інвалідністю	Ні
12	Порушення вимог законодавства у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, вимог законодавства з питань гігієни праці, застосування машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, виявлені за результатами заходів державного нагляду	Ні

Узагальнюючи виявлені проблеми, розробимо перелік шляхів вдосконалення обліку і контролю Тячів Бош Авто Сервіс (табл.3.4).

Таблиця 3.5

Шляхи вдосконалення контролю у Тячів Бош Авто Сервіс

Проблеми	Заходи	Ефективність
Агресія / повномасштабне вторгнення.	Покроковий алгоритм процесу збору даних про контрагентів через Opendatabot, YouControl	Мінімізація ризику, пов'язаного з постачальниками, дистриб'юторами, замовниками та будь-якою іншою особою, з якою взаємодіє Тячів Бош Авто Сервіс
Перевірки контролюючих органів	Критерії для самооцінювання ступеня ризику від провадження господарської діяльності	Ідентифікація та нівелювання ризику помилок та негативних наслідків перевірок з боку державних контролюючих органів
Важкий фінансовий стан ФОП. Слабка структура управління.	Впровадження хмарних сервісів для обліку ФОП. Підвищення інформативності, ефективності управління ФОП.	Оцінка потенціалу ФОП. Розробка плану фінансового оздоровлення, що стане передумовою виходу із фінансової кризи, уникнення банкрутства та ліквідації. Виявлення сильних та слабких сторін діяльності
Відсутність будь-яких проявів реклами.	Створення веб-сайту ФОП, участь в е-комерції.	Покращення іміджу ФОП. Збільшення клієнтської бази. Прискорення оборотності товарів.
Не організований бухгалтерський облік; Відсутній внутрішній контроль	Можливість налаштування віддаленого доступу. Технічне забезпечення дистанційної роботи в умовах карантину Впровадження бухгалтерського аутсорсингу	Можливість керування бізнесом скрізь і завжди: з офісу, звичайного робочого ноутбука або телефона. Вести облік доходів і витрат (дані в систему можна вносити вручну, а якщо є підприємницький рахунок - імпортувати банківські виписки. Одночасно вести облік сум, які повинні потрапити в декларацію, а також фіксувати так звані управлінські доходи та витрати, які не потрапляють у звітність.
Організація первинного обліку запасів підприємця, внутрішнього контролю зі сторони підприємця.	Детальне інформування підприємця щодо потреб у запасах, їх переміщенні, використанні.	Прийняття обґрунтованих економічних рішень за результатами перевірок. Розширення діяльності підприємця, отримання додаткових економічних вигод від підприємницької діяльності.

В результаті впровадження запропонованих заходів можна аналізувати взаєморозрахунки з контрагентами та кредиторами за допомогою зручної аналітики); створювати рахунки, акти і накладні та надсилати їх на електронну пошту клієнтам (робити це можна зі смартфона. Є шаблони договорів, серед них договір оренди, поставки, надання послуг тощо, вони вже готові до використання, треба додати особливі умови).

Отже, якісні показники відбивають ступінь поліпшення методології, організації, техніки бухгалтерського обліку. Найбільш повна характеристика ефективності заходів щодо розвитку бухгалтерського обліку підприємця досягається в результаті комплексного розгляду досягнутих зрушень.

Висновки до розділу 3

Визначено умови, джерела та порядок проведення податкових перевірок для суб'єктів малого підприємництва в розрізі видів перевірок передбачених статтями 75-80 Податкового кодексу України: камеральна (проходить дистанційно), документальна (планова, позапланова, виїзна, невиїзна, невиїзна позапланова електронна), фактична (без попередження платника податків, для перевірки певних фактів). Виокремлено часті порушення, що виявляють планові перевірки ДПС у ФОП на спрощеній системі, а також процедурні особливості наслідків порушень.

Згідно оновленого Порядку держконтролю за дотриманням законодавства про працю (Постанова КМУ від 04.12.2019 р. № 1132, яка набула чинності 31.12.2019 р.) узагальнено нормативно-методологічні особливості проведення перевірок суб'єктів малого підприємництва зі сторони Держпраці, а саме інформаційні джерела перевірки, права інспекторів Держпраці, підстави для складання акту про неможливість проведення інспекційного відвідування, розміри штрафів для ФОП.

Наявність досить частих змін у законодавчих актах та підходах до ведення бізнесу, які регулюють ведення бухгалтерського та податкового

обліку суб'єктів малого підприємництва, вимагає постійного вдосконалення організації обліку. Особливості організації системи бухгалтерського обліку на малих підприємствах залежать від вибору суб'єктом малого підприємництва системи оподаткування, вибору форми організації бухгалтерського обліку, вибору системи бухгалтерського обліку, використання плану рахунків суб'єктами малого підприємництва та можливості ведення бухгалтерського обліку, не використовуючи план рахунків та принцип подвійного запису, що характерно для суб'єктів мікропідприємництва.

Організація контролю на підприємстві дає змогу забезпечити збереження активів суб'єктів підприємництва та достовірність звітності, що складається службою бухгалтерського обліку. Оскільки контроль господарських операцій та фінансових потоків є запорукою успішної діяльності суб'єктів підприємництва, головним завданням на підприємствах малого бізнесу має бути створення ефективної системи обліку і контролю.

Відповідно до виявлених груп проблем функціонування досліджуваного суб'єкта малого підприємництва, розроблено перелік шляхів вдосконалення обліку і контролю його діяльності, а також відповідні напрями підвищення ефективності, які виражені як в економічних, так і в якісних показниках, що дозволяє комплексно розглянути досягнуті зрушення щодо розвитку системи бухгалтерського обліку і контролю господарської діяльності Тячів Бош Авто Сервіс

Зокрема, запропоновано для впровадження:

- впровадження хмарних сервісів для обліку діяльності ФОП, що забезпечить підвищення інформативності, ефективності управління ФОП;
- створення веб-сайту підприємства, участь в е-комерції;
- можливість налаштування віддаленого доступу для технічного забезпечення дистанційної роботи в умовах карантину;
- впровадження бухгалтерського аутсорсингу;
- детальне інформування підприємця щодо потреб у запасах, їх переміщенні, реалізації.

ВИСНОВКИ

В кваліфікаційній роботі проведено узагальнення теоретико-методологічних засад обліку та контролю діяльності фізичної особи-підприємця. Визначено, що серед проблем, які вирішує малий і середній бізнес у державі, значне місце займають питання соціальної стабільності, збільшення надходжень до бюджету, зростання частки ВВП, яку створюють малі підприємства.

Досліджено поняття малого підприємства, яке нерозривно пов'язане з поняттям малого підприємництва і часто ототожнюється. Проведено термінологічне порівняння «мале підприємництво» та «малий бізнес» в наукових працях. З наведених трактувань зроблено висновок, що малий бізнес, представниками якого є малі підприємства та фізичні особи-підприємці, тільки набуваючи рис інноваційності та ризикованості, може бути віднесений до малого підприємництва.

Моніторинг нормативних документів, що регулюють діяльність та організацію бухгалтерського обліку у малому бізнесі показав особливості в організації облікового процесу на малих підприємствах. Так, вони залежать від особливостей функціонування діяльності малих підприємств з позиції нормативного поля та інформаційних вимог користувачів облікової інформації, а також завдань бухгалтерського обліку.

Узагальнено методику та організацію обліку суб'єкта малого підприємництва (на прикладі базового Тячів Бош Авто Сервіс). Висвітлено основні вимоги для кожної з груп платників єдиного податнику, обмеження щодо видів діяльності для групи 2. В результаті встановлено, що роздрібна торгівля залізними виробами, будівельними матеріалами та санітарно-технічними виробами в спеціалізованих магазинах (це основний вид діяльності Тячів Бош Авто Сервіс) входить до переліку дозволених.

Проведені дослідження організації обліку суб'єктів малого підприємництва надали можливість зробити наступні висновки: для

суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб передбачено дві системи оподаткування: загальна та спрощена. До основних переваг загальної системи можна віднести таке: відсутність обмежень у видах діяльності та обсягу доходу, а також розмір сплачуваного податку на прибуток прямо залежить від обсягу прибутку за звітний період. Малі підприємства, що обирають спрощену систему оподаткування отримують можливість спрощеного ведення обліку і звільнення від низки податків і обов'язкових платежів.

Висвітлено механізм обліку і оподаткування ФОП відповідно до чинного законодавства (звітність ФОП, форма книги обліку доходів, порядок її ведення). Відсутність бухгалтерського обліку (в т.ч. в частині документування) для цілей ефективного управління гальмує розвиток ФОП.

Для вдосконалення обліку ФОП запропоновано залучення хмарних технологій – сучасного інструментарію, який забезпечить мобільність, безпеку даних, економію ресурсів і коштів, надасть додаткові можливості розвитку ФОП.

Досліджено стан нормативно-правового регулювання контролю діяльності суб'єкта малого підприємництва в Україні. Встановлено, що для підприємця основними органами державного фінансового контролю виступають Державна податкова служба України (в частині дотримання термінів та правильності подання звітності і сплати Єдиного податку) та Держпраці (в питаннях дотримання законодавства про працю). Узагальнено механізм проведення та реагування на перевірки цих державних контролюючих органів.

Зокрема, для податкових органів класифіковано види перевірок і відповідні їм місце проведення, предмет перевірки, порядок проведення. Так перевірки можуть бути ініційовані, якщо ФОП не дотримується порядку розрахунків готівкою та розрахункових операцій; у ФОП повинні бути ліцензії, свідоцтва, у т.ч. на виробництво підакцизних товарів і торгівлю ними; існують питання щодо оформлення трудових договорів з працівниками.

При перевірках ФОП зі сторони Держпраці за результатами відвідування інспектор складає акт, а якщо виявить порушення законодавства про працю - припис із їх усунення зі строками на усунення й попередження про відповідальність за порушення законодавства. З'ясовано, що наслідками перевірки Держпраці можуть бути значні штрафи. При цьому якщо оштрафували і сплатили 50% розміру штрафу протягом 10 банківських днів із дати вручення постанови про його накладення, постанова вважатиметься виконаною. Якщо не сплатите в 10-денний строк, доведеться платити всю суму штрафу.

Отже, контроль ФОП слід проводити вибірково, для цього повинні бути чітко формалізованими контрольні процедури, нормативна база й система контролю організовані на високому рівні. Встановлено, що недостатня розгалуженість системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю суб'єкта малого підприємництва призводить до порушення логічного взаємозв'язку між етапами процесу прийняття управлінських рішень – планування, облік, контроль, аналіз та регулювання. Для стабільного розвитку ФОП необхідно реалізовувати системний підхід до організації облікового процесу.

Таким чином, виявлені недоліки в діяльності, обліку, фінансовому контролі базового ФОП (важкий фінансовий стан ФОП; військова агресія; слабка структура управління; слабкий маркетинг; вузький асортимент продукції; відсутність реклами; не організований бухгалтерський облік та документування; відсутній внутрішній контроль) дозволили розробити заходи щодо удосконалення системи обліку та контролю діяльності ФОП. Вони мають як покращити виконання контрольних-облікових функцій суб'єкта малого підприємства, так і забезпечити загальний розвиток, активізацію діяльності ФОП.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кузьома В.В. Актуальні аспекти організації обліку та оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Глобальні та національні проблеми економіки. 2014. Випуск № 2. С. 1334–1337. URL: <http://global-national.in.ua/archive/2-2014/279.pdf>
2. Белова І.М., Семенишена Н.М., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1-2. С. 26–48.
3. Овсюк Н. В., Роженко М. В. Питання організації бухгалтерського обліку у суб'єктів малого підприємництва // Матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Фінанси: теорія і практика». – К.: Національний авіаційний університет, 2021. – С.255-257.
4. Дугар Т.Є., Мац Т.П. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва в комп'ютерному середовищі. Науковий погляд: економіка та управління. 2019. № 2. С. 190-198.
5. Хмельюк А. Розвиток малого бізнесу в Україні як фактор становлення соціально орієнтованої економіки: нормативний та обліковий аспект. Економічний аналіз. 2019. Т 29. № 3. С. 116-123.
6. Топоркова О.А. Облікова система малих підприємств в Україні в контексті законодавчих змін. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Облік і оподаткування. № 11 (43). 3 т. 2020. С. 55-61. URL: <http://eadnurt.diiit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12560/1/Toporkova.pdf>
7. Обсяги перевезених вантажів за видами транспорту. Державна служба статистики України, 2022. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
8. Статистична інформація: Економічна статистика (Транспорт). Державна служба статистики України, 2022. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Єдиний податок та ЄВ для ФОП під час воєнного стану. – URL: <https://ck.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/578488.html>

10. Шишкова Н. Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: Навч. посіб. Ч. II / Н.Л. Шишкова ; М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». – Д. : НТУ «ДП», 2021. – 155 с. – URL: http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/157729/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D0%B0%D1%83%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%83_%D0%A8%D0%B8%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf?sequence=1

11. Пашкевич М. С. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль [Електронний ресурс] / М.С. Пашкевич, Н. Л. Шишкова ; М-во освіти і науки України, Нац. гірн. ун-т. – Електрон. текст. дані. – Дніпро : НГУ, 2017. – 182 с. – URL: <http://nmu.org.ua>

12. Шишкова Н. Л. Перспективи ІТ-модернізації бухгалтерського обліку: актуалізація теорії і практики / Н. Л. Шишкова // Економічний вісник Національного гірничого університету. - 2019. - № 3. - С. 146-159. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2019_3_18

13. Шишкова Н. Л. Перспективи впровадження блокчейну в бухгалтерському обліку / Н. Л. Шишкова // Облік і фінанси. - 2018. - № 2. - С. 61-68. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2018_2_11

14. Shyshkov, S., Shyshkova, N. (2020). Perspektyvy audytorskoj diialjnosti na rynku kapitalu Ukrainy. Ekonomichnyy visnyk NHU, (2), 75-87.

15. П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України 25.02.2000 № 39 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>

16. Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами [Електронний ресурс]: Наказ Міністерства фінансів України 15.06.2011 N 720 (зі змінами та доповненнями). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text>

17. Про забезпечення реалізації статті 10 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.08.2000 р. № 1336. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1336-2000-п>;

18. Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування на ринку споживчих товарів : Постанова Кабінету міністрів України від 15.06.2006 р. № 833. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/833-2006-п>;

19. Про інвентаризацію активів та зобов'язань : Положення від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>;

20. Про затвердження Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей : Постанова Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. № 116. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-п>;

21. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів : Наказ від 21.06.1996 р. № 193. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN349.html

22. Про затвердження форм книги обліку доходів і книги обліку доходів і витрат та порядків їх ведення. Наказ Міністерства фінансів України від 19.06.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0800-15#Text>.

23. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс]: Закон України № 4618-VI від 22.03.2012р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

24. Пивоваров, М. Г. Розширення інтеграції промисловості з інституцією малого і середнього підприємництва України / М. Г. Пивоваров, О. С. Хижняк // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2017. – № 4/5. – С. 84–89.

25. Закон України № 4448-VI «Про особливості здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності щодо фізичних осіб -

підприємців та юридичних осіб, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності»

26. Ковальчук, І. С. Аналіз рівня оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / І. С. Ковальчук. // Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». – 2017. – № 5. – С. 29-35. – Режим доступу: <https://modecon.mnau.edu.ua/taxation-analysis-of-small-enterprise-subsidiaries-in-ukraine/>

27. Лещенко, Р. М. Напрямки вдосконалення оподаткування малого підприємництва: євроінтеграційний аспект / Р. М. Лещенко, А. А. Наум // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2017. – Вип. 43. Т. 2. – С. 72–75.

28. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / З.С. Варналій. К.: Знання, 2001. – 277 с.

29. Кредісов В.А. Організаційно-економічні форми підприємництва та проблеми його розвитку/ В.А. Кредісов // Менеджмент. – 2008. №10. - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Menedzhment/2008_10/kredisov.htm.

30. Довгальова О.В. Управління малим бізнесом : підручник / О.В. Довгальова, О.В. Балабенко: Донбас. нац. акад. буд-ва і архіт. – Макіївка; Донецьк: Цифрова типографія, 2011. – 298 с. - ISBN 978-617-599-001-8.

31. Говорушко Т.А. Малий бізнес : навч. посіб. / Т.А. Говорушко, О.І. Тимченко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 200 с. - ISBN 966-364-253-X.

32. Говорушко Т.А. Ефективність розвитку малого підприємництва у харчовій промисловості в Україні: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.04 [Електронний ресурс] / Т.А. Говорушко; Нац. ун-т харч. технологій. — К., 2008. — 38 с. — укр. — Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/ard/2008/08gtahpu.zip>.

33. Валькова Н.В. Переваги та недоліки впровадження автоматизованої системи ведення обліку в Україні / Н.В. Валькова, А.Ю. Данілко

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/uk/economy/accounting-and-auditing/3196-valkova-hb-danlkova-alo>

34. Городянська Л. Особливості технічного забезпечення системи бухгалтерського обліку / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №10. – С. 17-22

35. Яцко М.В. Удосконалення системи розкриття інформації шляхом формування внутрішніх регламентів підприємства [Електронний ресурс] / М.В. Яцко, Л.Б. Яцко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2015. – Вип 2 (46). – С. 383-387. – Режим доступу: http://www.visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/images/pubs/46/1/46_67.pdf

36. Деякі питання здійснення державного нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю. Постанова Кабінету міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 823. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/823-2019-%D0%BF#Text>.

37. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид.: Підручник. - Київ: Центр учбової літератури, 2009.-520 с. Г.О. Крамаренко: Фінансовий менеджмент (навчальний посібник) 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://pidruchniki.com/1580011943608/finansii/finansoviy_analiz_diyalnost_i_pidpriyemstva

38. Яцишин Н. Методика аналізу фінансового стану підприємства // Економічний аналіз. - 2012. - Т. 10(4). - С. 439-445.

39. Мартиненко В. П., Климаш Н. І., Багацька К. В., Дем'яненко І. В. Фінансовий менеджмент. за заг. ред. Говорушко Т.А. - Львів "Магнолія 2006", 2014. - 344с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://pidruchniki.com/1628041464623/finansii/finansoviy_analiz_diyalnost_i_pidpriyemstva

40. Лаврова Ю. В. Маркетинг: навч. посіб. [Для студ. вищ. навч. закладів] - Харків: Вид-во ХНАДУ, 2012. - 201 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/User/Downloads/KL_Marketing_2012L_2.pdf

41. Федосова Т. В. Бухгалтерський облік: Конспект лекцій. Таганрог: ТТІ ПФУ, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aup.ru/books/m176/>

42. Брітченко І. Г., Князевич А. О. Контролінг: навч. посіб. – Рівне: Волинські обереги, 2015. – 280 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/component/option,com_jdownloads/Itemid,999999/catpid,1053/task,view.annotation/

43. Гуцаленко Л. В. Внутрішньогосподарський контроль. [текст] : навч. посіб. / Л. В. Гуцаленко, М. М. Коцупатрий, У. О. Марчук - К. : "Центр учбової літератури", 2014. - 496 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/component/option,com_jdownloads/Itemid,999999/catpid,1053/task,view.annotation/

44. Ковальов В. В. Введення в фінансовий менеджмент. - М. : Фінанси і статистика, 1999. - 768 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/1024/Tytenko.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

45. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік [текст]: підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів [Ф.Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [і з передм.] Ф.Ф. Бутинця. - 8-ме вид., доп. і перероб. - Житомир: ПП "Рута", 2009. - 912 с.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dt-kt.net/books/book-13/>

46. Безруких П.С. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник. - 4-е изд., Перероб. і доп. - М. : Бухгалтерський облік, 2002. – 719с.

47. Грещак М. Г., Колот В. М., Наливайко А. П., Покропивний С. Ф., Сай В. М., Соболев С. М., Федонін О. С., Швиданенко Г. О. Економіка підприємства: Підручник/ За ред. С. Ф. Покропивного. — К.: КНЕУ, — 1999.

— 295 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://studbase.com/books/15/23>

48. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік [текст] : навч. посіб. / І. Б. Садовська, С 14 Т. В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. - 688 с.

49. Борисов А. Б. Великий економічний словник / [скл. А. Борисов та ін.]. – М. : Книжковий Світ, 2004. – 895 с.

50. Казакова Н. А. Аудит: підручник для середньої професійної освіти / Н. А. Казакова [та ін.]; під загальною редакцією Н. А. Казакової. - 3-е вид., Перероб. і доп. - Москва: Видавництво Юрайт, 2018. - 409 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://stud.com.ua/26074/audit_ta_buhoblik/audit

51. Кулаковська Л. П. Організація і методика аудиту : Навч. посібник/ Л. П. Кулаковська, Ю. В. Піча.- К.: Каравела, 2004.- 568 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://pidruchniki.com/1584072011764/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/organizatsiya_i_metodika_auditu

52. Утенкова К. О. Аудит: Навчальний посібник. - К.: Алерта, 2011. - 408 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
https://pidruchniki.com/1409062142163/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/audit

ДОДАТКИ

Податки і збори, що сплачуються / не сплачуються єдиноподатниками

Податки і збори в Україні	
не сплачують	зобов'язані сплачувати
ПДФО і ВЗ	
ФОП-єдиноподатники не сплачують ПДФО і ВЗ у частині доходів, отриманих від господарської діяльності й обкладених єдиним податком	Сплачуються ПДФО і ВЗ у частині «громадянських» доходів ФОП (наприклад, при отриманні дивідендів, роялті, доходів від продажу нерухомості тощо)
	Єдиноподатники будь-якої групи повинні виконувати функції податкового агента (утримувати ПДФО і ВЗ, подавати Податковий розрахунок за формою № 1 ДФ) у разі нарахування доходів фізособам, які перебувають з ними в трудових або цивільно-правових відносинах*
ПДВ за операціями з місцем постачання на митній території України	
Звільнення від обкладення ПДВ поширюється на єдиноподатників: - груп 1 і 2; - групи 3, які обрали ставку єдиного податку 5 %	Звільнення від обкладення ПДВ не поширюється на єдиноподатників групи 3, які обрали ставку єдиного податку 3 %
	При отриманні від нерезидента оподатковуваних послуг з місцем їх постачання на митній території України єдиноподатник повинен сплатити ПДВ і подати відповідну звітність згідно зі ст. 208 ПКУ
«Імпортний» ПДВ	
«Імпортний» ПДВ не сплачується при ввезенні: 1) пільгових товарів; 2) товарів в обсязі, звільненому від оподаткування	«Імпортний» ПДВ сплачується при ввезенні на митну територію України оподатковуваних ПДВ товарів в обсязі, який підлягає оподаткуванню
Податок на майно	
Податок на майно в частині земельного податку за земельні ділянки, які використовуються для здійснення господарської діяльності	Орендна плата за землі державної та комунальної власності
	Земельний податок за земельні ділянки, які єдиноподатники не використовують для здійснення господарської діяльності
	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки

	Транспортний податок
Податок на доходи нерезидента	
Не сплачують «нерезидентський» податок при: - перерахуванні нерезиденту-юрособі виручки від реалізації ним товарів, виконання робіт, надання послуг (п.п. «й» п.п. 141.4.1 ПКУ); - виплаті доходів фізособам-нерезидентам	Сплачують при виплаті доходів, перелічених у п.п. 141.4.1 ПКУ, із джерелом їх походження в Україні на користь нерезидента-юрособи (крім винятків, наведених у графі ліворуч)
ЄСВ	
Підприємці-єдиноподатники звільняються від сплати ЄСВ «за себе», якщо вони є пенсіонерами за віком або особами з інвалідністю, або досягли віку, встановленого ст. 26 Закону № 1058, і отримують згідно із законом пенсію або соціальну допомогу. Такі особи можуть бути платниками ЄСВ на добровільних засадах	Єдиноподатники сплачують ЄСВ у порядку, передбаченому законодавством, крім деяких винятків (див. графу ліворуч)
Інші податки та збори	
-	Пенсійний збір з окремих видів господарських операцій
	Мито
	Державне мито
	Туристичний збір (як податкові агенти)
	Збір за місяця для паркування транспортних засобів
	Акцизний податок
	Екологічний податок
	Рентна плата (за спеціальне використання води, за користування надрами у цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, тощо)

Автоматизація обліку Тячів Бош Авто Сервіс

← → ☆ Надходження товарів і послуг АК00-000007 від 18.12.2018 12:00:00 (Покупка, комісія) ×

Провести та закрити Записати Провести Створити на підставі Прибуткова накладна Ще ?

Номер: АК00-000007 Дата: 18.12.2018 12:00:00 Вид операції: Покупка, комісія

Контрагент: Агроплант Організація: Агрохолдинг "Колос"

Договір: договір На склад: Магазин №1

Документ розрахунків: Склад в табличній частині

[Ціна не включає ПДВ](#)

Товари	Послуги (1)	Зворотна тара	Рахунки розрахунків	Додатково					
Додати Підбір Ще ?									
N	Номенклатура	Кількість	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ	% ПДВ	Сума ...	Всього	Рахунок витрат	Субkonto
1	Ремонт сільськогосподарсько... <i>Ремонт сільськогосподарської техніки</i>	1,000	25 000,00	25 000,00	20%	5 000,00	30 000,00	911	Тракторний парк Ремонт техніки
Всього: 30 000,00 грн ПДВ (у т.ч.): 5 000,00 грн									

← → ☆ Рухи документа: Надходження товарів і послуг АК00-000007 від 18.12.2018 12:00:00 ×

Записати і закрити Оновити Ще ?

Ручне коригування (дозволяє редагування рухів документа)

Бухгалтерський та податковий облік (3) Витрати організації (1) Очікуваний і підтверджений ПДВ придбань (1) Придбання податковий облік (1)

Період	Дебет	Под. облік Дт	Кредит	Под. облік Кт	Сума
18.12.2018	84		631		25 000,00
1	Ремонт техніки	Опод. ПДВ	Агроплант договір Надходження товарів і послуг АК00-000007 від ...		Послуги
18.12.2018	911		84		25 000,00
2	Тракторний парк Ремонт техніки	Опод. ПДВ	Ремонт техніки	Опод. ПДВ	Послуги
18.12.2018	6442		631		5 000,00
3	Агроплант договір		Агроплант договір		ПДВ - податковий кредит (послуги), перша подія
	<...>		Надходження товарів і послуг АК00-000007 від ...		

ВІДГУК
на кваліфікаційну роботу бакалавра
студентки групи 071-18з-1 спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Блащишина Кирила Андрійовича на тему
«Облік і контроль діяльності малого підприємництва
(на прикладі Тячів Бош Авто Сервіс)»

Суб'єкти малого підприємництва зазвичай функціонують у найбільш конкурентних ринкових нішах та, на відміну від великих компаній, позбавлені значних людських та фінансових ресурсів, отже для малих підприємців значно складніше долати наслідки системних економічних криз на кшталт поточної ситуації, спровокованої спочатку пандемією коронавірусної хвороби, а тепер повномасштабним вторгненням в Україну. Від початку військових дій постраждав найбільше малий бізнес, тоді як великі підприємства виявилися стійкішими до наслідків воєнних дій. Співробітники більшості українських компаній вже відчувають наслідки війни.

Саме тому тема представленої кваліфікаційної роботи є актуальною, а висвітлення і систематизація питань у напрямку вдосконалення обліку та контролю діяльності суб'єктів малого підприємництва складають і теоретичний, і практичний інтерес.

Тема кваліфікаційної роботи цілком відповідає її змісту та тексту і розкрита в повному обсязі. У кваліфікаційній роботі розглянуто сутність суб'єктів малого підприємництва, в т.ч. визначено особливості їх оподаткування та форми ведення обліку в Україні; досліджено нормативно-правове забезпечення організації обліку і контролю діяльності суб'єктів малого підприємництва; надано фінансово-економічну характеристику базового ФОП, розглянуто сучасний стан організації обліку і контролю Тячів Бош Авто Сервіс.

Найбільший інтерес складають напрями вдосконалення обліку і контролю діяльності суб'єктів малого підприємництва. Зокрема щодо впровадження хмарних сервісів для обліку діяльності ФОП, що забезпечить

підвищення інформативності, ефективності управління ФОП; створення веб-сайту підприємства, участь в е-комерції; можливість налаштування віддаленого доступу для технічного забезпечення дистанційної роботи в умовах карантину та інші.

Ці напрацювання і рекомендації забезпечують практичну значущість роботи та забезпечують мінімізацію ризику, пов'язаного з постачальниками, дистриб'юторами, замовниками та будь-якою іншою особою, з якою взаємодіє Тячів Бош Авто Сервіс; ідентифікацію та нівелювання ризику помилок і негативних наслідків перевірок з боку державних контролюючих органів; оцінку потенціалу ФОП, розробку плану фінансового оздоровлення, що стане передумовою виходу із фінансової кризи, уникнення банкрутства та ліквідації.

В цілому робота відповідає загальним вимогам до змісту та оформлення кваліфікаційних робіт бакалаврів. Робота написана економічно грамотно, тему повністю розкрито, наведені вдалі пропозиції та рекомендації. Достатньо ілюстрована таблицями і схемами.

Дипломна робота виконана на високому рівні, може бути допущена до захисту та заслуговує оцінки “_____”.

Науковий керівник:

К.е.н. , доцент

(вчене звання, науковий ступінь)

Шишкова Наталія Леонідівна

(Прізвище, ім'я, по-батькові)

(Дата) (Підпис)